

Informe de Conjuntura

Barcelona, desembre de 2020

Foment
del Treball Nacional

TAULA DE CONTINGUT

ENTORN INTERNACIONAL.....	9
DEMANDA I ACTIVITAT.....	13
LA RELLEVÀNCIA DEL <i>TIMING</i> DE LES AJUDES ECONÒMIQUES PER A PAL·LIAR LA CRISI DE LA COVID-19 (INFORME SOBRE ESTABILITAT FINANCERA DEL BANC CENTRAL EUROPEU).....	18
LA IMPORTÀNCIA DE LA INVERSIÓ PÚBLICA EN LA RECUPERACIÓ ECONÒMICA	22
L'IMPACTE DE LA CRISI DEL COVID-19 EN LES EMPRESES ESPANYOLES (INFORME DEL BANC D'ESPANYA).....	30
MERCAT DE TREBALL.....	32
PREUS I FINANÇAMENT.....	35
SECTOR PÚBLIC	37
SECTOR EXTERIOR.....	39

RESUM EXECUTIU

Les dades sobre l'evolució de l'activitat econòmica del tercer trimestre, a nivell mundial, europeu i també domèstic, indiquen una forta recuperació en comparació amb la caiguda sense precedents del segon trimestre de l'any. Molts indicadors es troben encara en terreny negatiu, però lluny dels mínims observats abans de l'estiu. Uns altres registren una forta variació positiva mensual, encara que per sota dels registres de l'any passat. Estem doncs, davant un escenari de recuperació de l'economia.

No obstant això, els últims rebrots de la pandèmia en els mesos de tardor i les consegüents restriccions per a contenir el virus, novament incideixen de manera directa en el funcionament de l'economia, afectant amb més intensitat a sectors de serveis, com el turisme, l'hostaleria, la restauració, el transport o l'oci, amb un pes molt significatiu en l'economia espanyola i catalana.

El fet que l'evolució de la COVID-19 determini de manera tan directa l'evolució de l'economia provoca un clima d'incertesa molt elevada, amb conseqüències negatives en la presa de decisions d'empreses i consumidors. Es retreu la inversió i es posposen decisions de consum, en el millor dels casos, a més de paraitzar activitats per raons de salut pública.

Però el que no es pugui avançar en la gestió de la pandèmia per minimitzar aquest escenari d'incertesa està posant en dubte la pròpia supervivència de gran part del teixit productiu i de l'ocupació.

En una primera instància, la gestió econòmica de la pandèmia requeria de mesures urgents per facilitar l'accés a liquiditat per part dels agents econòmics, però en aquesta segona onada, és fonamental proporcionar ajudes a les empreses per subsistir i evitar que els riscos d'insolvència es materialitzin. Perquè en cas contrari, hi haurà una forta destrucció d'ocupació, i de caràcter permanent. Davant la persistència de la pandèmia les mesures de liquiditat resulten manifestament insuficients.

En aquest sentit, tots els organismes internacionals estan ja posant el focus en els plans d'estímuls de mesures econòmiques d'urgència dissenyats pels diferents països. El missatge és clar, una dolenta i defectuosa gestió de les ajudes pot tenir efectes perniciosos sobre l'economia en tant moltes empreses no aconsegueixin sobreviure, i no sols en els instruments a utilitzar. Per això, el *timing* de les ajudes, tant per incorporar-les com per retirar-les, resulta un element diferenciador entre països, perquè els que millor gestionin exhibiran una millor evolució en els indicadors d'activitat i, en molts casos, acostant-se als nivells previs a la crisi.

En definitiva, la gestió de les ajudes per part dels Governos està sent un element clau perquè l'evolució de l'economia no sigui tan dependent de l'evolució de la pandèmia, i per a propiciar una recuperació sòlida. Això no obsta al fet que una gestió eficient de la pandèmia resulti molt rellevant.

En aquest sentit, l'FMI sosté que encara que l'economia mundial està repuntant, la recuperació serà llarga, heterogènia i incerta. D'altra banda, la pròpia recuperació no està garantida en tant la pandèmia no estigui controlada, a la vista dels últims rebrots de COVID-19, que han tornat a requerir de la implementació de mesures restrictives per a la seva contenció.

Segons l'FMI, totes les economies registraran pèrdues significatives en relació als nivells estimats abans de la pandèmia. A més, aquestes pèrdues persistents implicaran una gran reculada en matèria de condicions de vida, amb un increment de la incidència de la pobresa extrema per primera vegada en dues dècades, així com un augment de la desigualtat en la mesura que la pandèmia ha afectat de manera desproporcionada a dones i treballadors de l'economia submergida i amb menors nivells de formació.

D'altra banda, l'OCDE adverteix que moltes empreses dels sectors més exposats a les mesures de contenció de la pandèmia no podran sobreviure un altre període de restriccions sense suport addicional, la qual cosa podria implicar més pèrdua d'ocupació i insolvències.

D'aquesta manera, sota el supòsit que els rebrots es mantinguin continguts i que existeixi una vacuna per a finals de 2021, l'OCDE estima una recuperació gradual però desigual en els pròxims dos anys. Després de la forta caiguda d'enguany, el PIB global es preveu que augmenti un 4,2% al 2021 i un 3,7% al 2022. El nivell de producció agregada s'estima que es trobi un 5% per sota de l'esperat abans de la crisi. Les economies amb bons sistemes de detecció, rastreig i aïllament de casos seran les que millor aconseguixin capejar les conseqüències de la pandèmia.

L'FMI va subratllar la urgència d'abordar les vulnerabilitats del sector empresarial. Va recomanar prioritzar el suport de capital focalitzat en les empreses viables, amb una estratègia de sortida ben dissenyada. L'OCDE estima que al fort repunt del tercer trimestre li seguirà una contracció en el quart, degut a aquest efecte advers de les noves mesures de contenció en l'activitat econòmica. La recuperació serà gradual i incompleta.

Quant trigarán les economies europees a recuperar els nivells de PIB precisi?
Situació respecte a l'últim trimestre de 2019

Variació	T12020	T22020	T32020	T42020	T12021	T22021	T32021	T42021	T12022	T22022	T32022	T42022
Alemanya	-2,0	-11,5	-5,4	-4,8	-4,4	-3,0	-2,0	-1,3	-0,8	-0,3	0,2	0,7
Espanya	-5,2	-22,1	-12,0	-12,2	-11,6	-9,0	-7,1	-5,3	-4,5	-4,0	-3,5	-3,1
França	-5,9	-18,9	-5,9	-6,8	-6,3	-4,7	-3,3	-2,5	-2,1	-1,5	-1,0	-0,5
Itàlia	-5,5	-17,8	-7,8	-7,9	-7,8	-6,5	-5,4	-4,5	-3,8	-3,3	-2,9	-2,4
Eurozona	-3,7	-15,1	-6,6	-6,7	-6,2	-4,5	-3,2	-2,3	-1,8	-1,3	-0,9	-0,5
UE	-3,3	-14,3	-6,4	-6,4	-5,8	-4,2	-2,9	-2,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,2

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Comissió Europea.

A curt termini, Alemanya serà l'única gran economia d'Europa que recuperarà totalment el nivell d'activitat econòmica, concretament, al tercer trimestre de 2022 (0,2% sobre el PIB de T42019). En el cas d'Espanya, també es pronostica una recuperació, però incompleta, ja que al quart trimestre de 2022 estarà un 3,1% per sota del nivell precrisi.

Aquestes diferències en les trajectòries de les economies europees a curt termini, s'expliquen fonamentalment per dues raons, els respectius punts de partida i els marges d'actuació, d'una banda, i per un altre, el disseny del paquet de mesures de política econòmica d'urgència i la seva implementació.

Tenint en compte el context econòmic actual i l'elevat nivell d'incertesa respecte al desenvolupament de la pandèmia i la seva afectació en l'economia, cal destacar, alguns elements en relació als indicadors de conjuntura per a Espanya i Catalunya:

- L'indicador de confiança del consumidor del CIS per a Espanya, ha tornat a baixar per quart mes consecutiu, aconseguint els 48,5 punts, per sota del nivell del mes d'abril que va ser el més baix de la sèrie. A l'octubre, l'indicador de situació actual es troba en els 28,2 punts i el d'expectatives en els 68,8. A curt termini, els consumidors mostren un nivell molt baix de confiança amb la situació actual, tota vegada, que més positiu enfront de les expectatives.
- El finançament augmenta en el cas de les empreses (5,0%), mentre que en famílies disminueix (-0,4%), encara que ho fa pel menor finançament a l'habitatge (-1,3%), ja que el crèdit al consum puja (2,3%).
- El dèficit consolidat (sense CCLL) va pujar al -6,8% del PIB, la qual cosa implica un augment molt considerable enfront del -1,6% respecte a igual període de 2019. L'increment del dèficit fiscal es deu a una reducció dels ingressos de 5,3%, juntament amb una expansió de la despesa de 10,9%. Catalunya va registrar una capacitat de finançament 848 milions d'euros, enfront del dèficit de 401 milions d'igual període de l'any anterior. La millora del dèficit de Catalunya s'explica perquè els recursos (11,7%) van créixer a un ritme major que les despeses (6,3%).
- El reflex de la COVID-19 en la balança exterior s'observa en la caiguda del saldo positiu del compte de turisme que va passar a ser de 400 milions d'euros, enfront dels 4.600 milions del mateix mes de l'any anterior.

D'altra banda, en la present edició de l'Informe de Conjuntura, es destaquen els següents aspectes:

La rellevància del *timing* de les ajudes econòmiques per a pal·liar la crisi del COVID-19 (Informe sobre Estabilitat Financera del Banc Central Europeu)

Cal evitar "l'efecte penya-segat" mitjançant la finalització de les mesures de suport de manera abrupta podria provocar "efectes de penya-segat" en els ingressos de les llars i les empreses en 2021. La culminació simultània de les polítiques podria desencadenar un canvi prolongat a la baixa en la senda de recuperació.

Es destaca que la combinació de les mesures ha fet més per limitar la materialització dels riscos entre empreses i famílies que cada política considerada individualment. Això es deu al fet que, no sols és important l'adopció de l'una o l'altra mesura concreta, sinó també la seva oportunitat i com es combini juntament amb altres per a explotar adequadament la complementarietat entre aquestes.

És imperatiu compensar adequadament les necessitats a curt termini per a mantenir el suport al teixit productiu i famílies, alhora que es gestionen els riscos a mitjà termini de la durada d'unes certes ajudes.

En aquest sentit, des de Foment, considerem que el quid de la gestió de les polítiques econòmiques d'urgència davant la pandèmia, radica en el ritme d'implementació de les ajudes. Tant en la seva introducció oportuna, per a ajudar les empreses a travessar problemes de liquiditat o de solvència a causa de les restriccions sanitàries, com en la seva correcta retirada, el ritme de la qual haurà d'adequar-se a l'evolució de la situació conjuntural. Les ajudes i incentius no han d'eliminar-se molt ràpid ni mantenir-se indefinidament. El disseny del paquet de mesures és molt important, i caldrà tenir en compte que l'estalvi fiscal d'avui pot constituir un dèficit major demà, d'aquí ve que haurà de valorar-se que una falta d'ajudes adequades pot no millorar el dèficit, sinó agreujar-lo. Per això cal allunyar-se, en aquesta intensa i ràpida crisi de visions miops.

Haurà de graduar-se de nou un conjunt de mesures addicionals, com les preses per altres països, tant en el primer confinament com actualment enfront de les fortes restriccions d'activitat per motius de salut pública, que s'assenyala àmpliament en l'Informe de Conjuntura en el qual es troba aquest *focus*.

La importància de la inversió pública en la recuperació econòmica

La crisi econòmica derivada de la Covid-19 ha obligat en els governs de tot el món a prendre mesures d'urgència de gran calibre en el molt curt i mitjà terminis.

Així i tot, en contemplar les mesures econòmiques, no sols cal centrar-se en el curt termini, sinó que també cal posar les llums llargues i pensar a llarg termini.

Segons l'FMI, posar les llums llargues significa que els governs han de preparar les seves economies per a una reobertura segura i reeixida; dissenyar polítiques per a crear llocs de treball i impulsar l'activitat econòmica i facilitar la transformació a economies més resistents, inclusives i més ecològiques.

En aquest sentit, l'FMI, assenyala que res pot guiar millor tant l'estratègia de recuperació i la de futur com la inversió pública. Especialment pensant en la inversió pública en infraestructures donat el seu efecte multiplicador i la seva capacitat de reduir les desigualtats a partir de transformacions estructurals.

En només una dècada, el nivell d'inversió pública s'ha reduït a més de la meitat. Evidentment, aquest descens es deu a l'impacte de la Gran Recessió de 2008 en les finances públiques, però des de llavors, a penes s'ha recuperat unes dècimes.

Tal com es pot observar a la taula, la inversió pública mitjana dels països de la Unió Europea i de la Zona Euro, també va patir un descens amb la crisi passada, però a diferència d'Espanya, pràcticament ja ha recuperat els nivells anteriors.

Això sí, tot això precisa d'una alta eficiència i una bona qualitat institucional que permeti identificar quins sectors s'han de prioritzar i garanteixi una bona gestió dels projectes i la seva eficàcia. No tot val, per la qual cosa la inversió pública encara que es vegi des d'una perspectiva keynesiana, també ha de ser transformadora i generadora de millores de productivitat, que ajudaran a llarg termini a l'economia davant les restes mediambientals, socials i de competitivitat.

Per això, donar un nou impuls a la inversió pública és clau per a evitar l'estancament econòmic; reforçar la cohesió social i la vertebració territorial; augmentar el potencial de creixement a llarg termini del benestar de la ciutadania, i mobilitzar i orientar la inversió privada cap als àmbits que resulten estratègics per a aconseguir-lo.

L'impacte de la crisi del COVID-19 en les empreses espanyoles (Informe del Banc d'Espanya)

Des dels anys de crisi (2013) s'observa un increment de la rendibilitat ordinària de l'actiu, que ha permès en les empreses, especialment pimes, millores en els ràtios de liquiditat (actius líquids en relació a actius totals). Així mateix es constata un procés de desapalanquejament en tots els segments del teixit empresarial espanyol.

El Banc d'Espanya realitza en aquest informe una microsimulació amb les seves projeccions macroeconòmiques del mes de setembre de 2020, per a deu sectors d'activitat, projectant-ho a la Central de Balanços Integrada de 2019 amb 380.000 empreses, i dos possibles escenaris: un sense efectes negatius permanents i un altre amb.

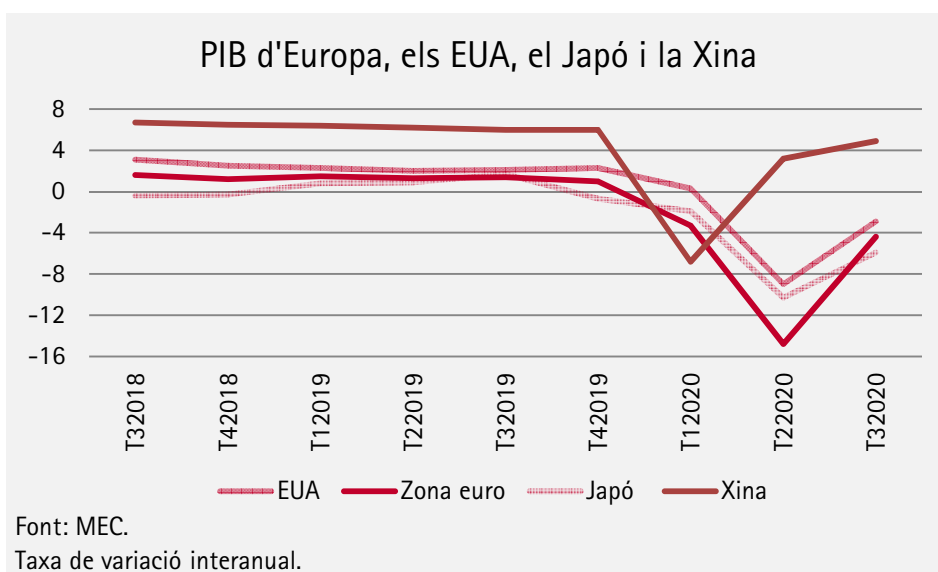
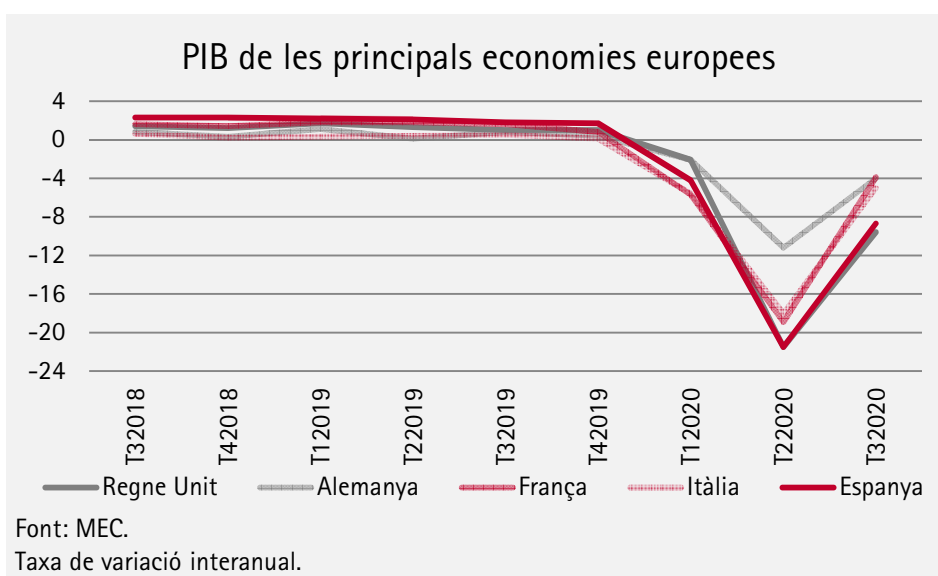
Queda de manifest l'augment significatiu de la pressió financera a conseqüència de la crisi de la COVID-19, de forma més pronunciada en pimes i sectors més exposats a les restriccions imposades com a hostaleria, restauració i oci i vehicles de motor. També una deterioració de la situació de solvència de les empreses: augmentarien 4 punts percentuals sense efectes permanents i 8 punts amb efectes permanents.

A la llum de les dades i simulacions d'aquest estudi, resulta necessari articular un pla de mesures de suport directes, que posi fre a l'augment important d'insolvència en el conjunt d'empreses, especialment en els àmbits més afectats assenyalats en l'estudi.

ENTORN INTERNACIONAL

L'economia europea va registrar una contracció sense precedents en el segon trimestre de l'any i, en el tercer, una vegada aixecats els confinaments totals, el repunt va ser de gran magnitud. El PIB de la Unió Europea va augmentar un 11,6% intertrimestral i el de la zona euro un 12,6% en el tercer trimestre. Respecte al mateix període de l'any passat, la caiguda va ser més moderada que la dels mesos anteriors; un 4,3% i un 4,4%, respectivament. A Alemanya el PIB es va incrementar un 8,5% intertrimestral, a França un 18,7%, a Itàlia un 15,9% i al Regne Unit un 15,5%.

D'altra banda, fora de l'entorn europeu, cal esmentar, que el PIB dels EUA va registrar un augment de 7,4%, mentre que l'economia japonesa va pujar un 5,0% intertrimestral. L'economia xinesa ja havia registrat un fort repunt en el segon trimestre i en el tercer va créixer un 2,7% intertrimestral.

L'FMI, en el seu informe de perspectives d'octubre, assenyala que les dades més recents suggereixen que diverses economies han començat a recuperar-se a un ritme més ràpid de l'anticipat. Per això, pronostica una recessió menys profunda de l'estimada al mes de juny. Al segon trimestre l'evolució del PIB de moltes grans economies va ser millor de l'esperat. Per exemple, la Xina ha reprès la senda de creixement i els resultats en uns altres països podrien haver estat més febles de l'anticipat de no ser per les mesures de suport fiscal, monetari i regulador, que han mantingut la liquiditat de famílies i empreses, i han sustentat la provisió de crèdit.

L'FMI afegeix que encara que l'economia mundial està repuntant, la recuperació serà llarga, heterogènia i incerta. D'altra banda, la pròpia recuperació no està garantida en tant la pandèmia no estigui controlada, a la vista dels últims rebrots de COVID-19, que han tornat a requerir de la implementació de mesures restrictives per a la seva contenció.

En aquest sentit, per a prevenir reculades en els avanços que puguin anar produint-se, serà necessari que les mesures polítiques adoptades no es retirin massa aviat. El camí en el mitjà termini requerirà d'una política domèstica prou hàbil per a gestionar adequadament el *timing* de les ajudes i altres mesures de suport a l'economia. A nivell nacional molts governs han respost amb una varietat de mesures en matèria fiscal que inclouen esforços per a esmoreir pèrdues d'ingressos, incentivar la contractació, expandir l'assistència social i garantir el flux de crèdit.

Segons l'FMI, totes les economies registraran pèrdues significatives en relació als nivells estimats abans de la pandèmia. A més, aquestes pèrdues persistents implicaran una gran reculada en matèria de condicions de vida, amb un increment de la incidència de la pobresa extrema per primera vegada en dues dècades, així com un augment de la desigualtat en la mesura que la pandèmia ha afectat de manera desproporcionada a dones i treballadors de l'economia submergida i amb menors nivells de formació.

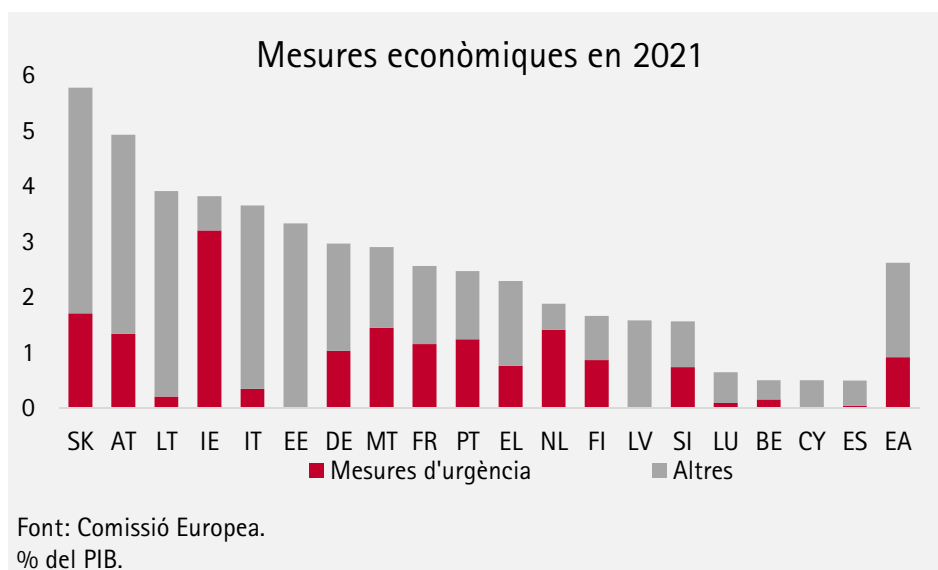
D'aquesta manera, l'evolució del PIB mundial projectada per l'FMI implicarà una caiguda del 4,4% per a 2020 (abans -4,9%) i, al 2021, repuntarà fins al 5,2% (abans 5,4%). En el mitjà termini, l'FMI estima un creixement mundial del 3,5%. Quant al comerç a nivell global, s'espera una forta contracció, de 10% per a enguany, amb un repunt del 8% al 2021 i del 4% en els anys subsegüents.

D'altra banda, la Comissió Europea, en el seu informe de tardor, destaca tres elements. En primer lloc, que l'evolució de la pandèmia determinarà l'evolució de l'economia. En segon lloc, que l'impacte de la pandèmia tindrà diferents conseqüències en els diferents països europeus. I, finalment, que les mitjanes de política econòmica importen. Els països han aplicat un conjunt de mesures de suport a l'economia sense precedents, tant en l'àmbit fiscal, com d'assistència a la liquiditat per a evitar acomiadaments massius, mantenir els ingressos i protegir les empreses.

D'aquesta manera, la Comissió espera que el PIB mundial, exclosa la Unió Europea, es redueixi un 3,8% al 2020, amb un repunt del 4,7% al 2021, i del 3,7% al 2022. A nivell d'Europa, s'espera que l'economia al 2022 es trobi sota els nivells del 2019. La Comissió estima que el PIB de la zona euro es contregui un 7,8% al 2020 per a després créixer un 4,2% al 2021 i un 3,0% al 2022. Per a la Unió Europea s'espera una caiguda del PIB del 7,4% enguany i un creixement del 4,1% el pròxim, amb una moderació fins al 3,0% al 2022.

En relació al comerç, la Comissió projecta una caiguda del volum d'importacions mundials (sense la Unió Europea) de l'ordre del 10% enguany. Sobre els preus, la inflació es veurà fortament afectada a la baixa per la caiguda de la demanda, amb previsions del 0,3% per al 2020.

D'altra banda, en una comunicació publicada per la Comissió Europea al novembre, sobre els Plans Pressupostaris de 2021, s'analitza l'impacte en el PIB de les mesures aplicades pels diferents països arran de la pandèmia de la COVID-19; mesures d'emergència, tant de caràcter temporal com permanent, en l'àmbit sanitari i productiu.

Es constata que dues terceres parts de les mesures al 2021, de mitjana, seran de caràcter temporal, la qual cosa posa de manifest l'altíssim grau d'incertesa en relació a l'evolució de la pandèmia. En total, la Comissió estima que les mesures aplicades pels països europeus arribaran al 2,6% del PIB.

Molts països pivotaran el seu suport fiscal d'emergència al 2021 entorn a donar suport a l'activitat econòmica. No obstant això, en vista dels últims rebrots a Europa, la retirada de les mesures d'emergència l'any que ve estarà subjecta a la incertesa sobre la necessitat de continuar amb la provisió de mesures addicionals de suport per a la supervivència de l'economia.

Finalment, l'OCDE, en el seu informe interí de desembre, suggeridorament titulat "Fer l'esperança realitat", assenyalava que les perspectives a curt termini es mantenen molt incertes malgrat els avanços en el desenvolupament d'una vacuna efectiva. Les noves onades de contagi i les mesures restrictives introduïdes han frenat l'impuls de la recuperació després del col·lapse del primer semestre de l'any, i possiblement resultaran en una caiguda del PIB en el curt termini, especialment a les principals economies europees.

A més, l'OCDE adverteix que moltes empreses dels sectors més exposats a les mesures de contenció de la pandèmia no podran sobreviure un altre període de restriccions sense suport addicional, la qual cosa podria implicar més pèrdua d'ocupació i insolvències.

D'aquesta manera, sota el supòsit que els rebrots es mantinguin continguts i que existeixi una vacuna per a finals del 2021, l'OCDE estima una recuperació gradual però desigual en els pròxims dos anys. Després de la forta caiguda d'enguany, el PIB global es preveu que augmenti un 4,2% al 2021 i un 3,7% al 2022. El nivell de producció agregada s'estima que es trobi un 5% per sota de l'esperat abans de la crisi. Les economies amb bons sistemes de detecció, rastreig i aïllament de casos seran les que millor aconseguixin capejar les conseqüències de la pandèmia.

En línia amb els plantejaments assenyalats per altres organismes, l'OCDE també sosté que el rol de la política en el suport a l'economia és crucial en tant persisteixi la crisi sanitària. Per a contenir l'impacte de la pandèmia de la COVID-19 i minimitzar els costos potencials a llarg termini en el nivell de vida de les persones, és necessari que s'implementin mesures sanitàries efectives i ben dotades de pressupost, així com polítiques de suport flexibles a nivell macroeconòmic.

Variació anual	Previsions de creixement del PIB								
	2019	FMI			Comissió Europea			OCDE	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Economia mundial	2,8	-4,4	5,2	2,7	-4,3	4,6	2,7	-4,2	4,2
Zona euro	1,3	-8,3	5,2	1,3	-7,8	4,2	1,3	-7,5	3,6
EUA	2,2	-4,3	3,1	2,3	-4,6	3,7	2,2	-3,7	3,2
Japó	0,7	-5,3	2,3	0,7	-5,5	2,7	0,7	-5,3	2,3
Alemanya	0,6	-6,0	4,2	0,6	-5,6	3,5	0,6	-5,5	2,8
França	1,5	-9,8	6,0	1,5	-9,4	5,8	1,5	-9,1	6,0
Itàlia	0,3	-10,6	5,2	0,3	-9,9	4,1	0,3	-9,1	4,3
Espanya	2,0	-12,8	7,2	2,0	-12,4	5,4	2,0	-11,6	5,0
Regne Unit	1,5	-9,8	5,9	1,3	-10,3	3,3	1,3	-11,2	4,2
Xina	6,1	1,9	8,2	6,1	2,1	7,3	6,1	1,8	8,0
Índia	4,2	-10,3	8,8	4,9	-8,3	7,6	4,2	-9,9	7,9
Brasil	1,1	-5,8	2,8	1,1	-6,1	3,0	1,1	-6,0	2,6
Rússia	1,3	-4,1	2,8	1,3	-4,2	2,0	-	-	-

Font: FMI, Comissió Europea, OCDE.

DEMANDA I ACTIVITAT

Segons l'avanç de Comptabilitat Nacional publicat el 30 d'octubre, el PIB d'Espanya va registrar un fort increment al tercer trimestre de l'any. En termes inter trimestrals, la taxa de variació del PIB va passar del -17,8% al segon trimestre, fins al 16,7% al tercer. Aquest augment, implica que, en taxa interanual, la caiguda es moderi al -8,7%, front la disminució del 21,5% del trimestre anterior.

En relació a l'ocupació, en termes d'hores treballades, es va observar un increment del 24,7% respecte al trimestre anterior i, en taxa interanual, la contracció va ser del 6,2%, la qual cosa representa en termes de llocs de treball equivalents a temps complet, un descens d'1.012.000 llocs de treball.

Des de la perspectiva de la demanda, l'aportació de la demanda nacional a la variació del PIB va ser de -7,8 punts i, d'altra banda, la demanda externa va contribuir amb -0,9 punts.

Quant a aquesta última, es van reduir tant les exportacions de béns (-4,6%) com de serveis (-42,8%), i dins d'aquestes, la despesa de no residents en el territori econòmic es va mantenir amb variacions negatives (-74,3%).

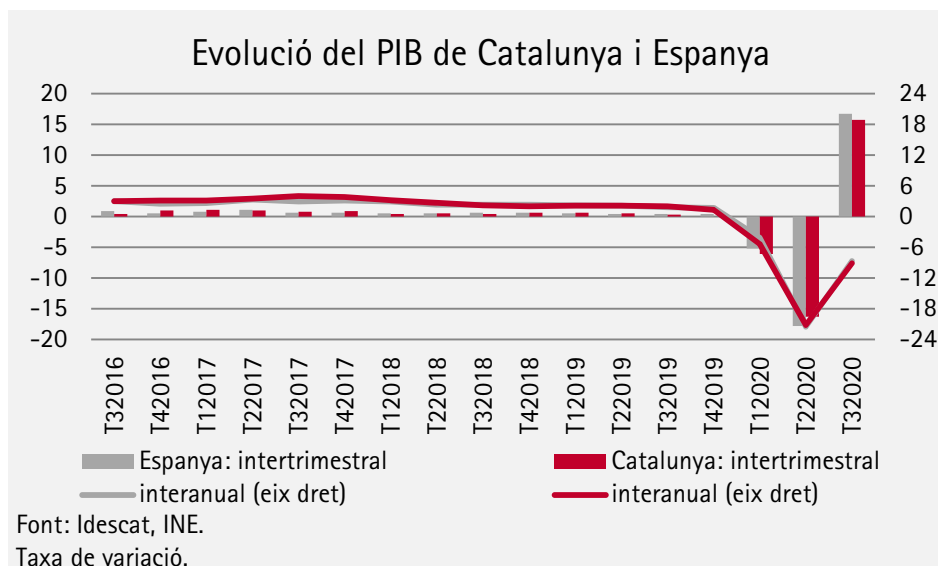
Cal destacar a més, en relació a la demanda interna, que malgrat la forta recuperació, encara persisteix la caiguda del consum privat i de la inversió: -6,8% i -11,9%, respectivament.

Pel costat de l'oferta, es tornen a registrar caigudes interanuals en la indústria, construcció i serveis, encara que més moderades que les del segon trimestre.

Espanya: PIB per components i sectors					
Taxa de variació interanual	T32019	T42019	T12020	T22020	T32020
PIB	1,8	1,7	-4,2	-21,5	-8,7
Components:					
Consum final de les llars	1,1	1,0	-6,2	-25,2	-10,4
Consum final de les AAPP	2,2	2,6	3,7	3,1	3,7
Formació bruta de capital fix	2,8	0,9	-5,1	-25,8	-11,9
Exportacions	2,7	2,1	-5,6	-38,1	-17,0
Importacions	2,0	0,3	-5,4	-33,5	-15,7
Demanda Nacional*	1,5	1,0	-3,9	-18,8	-7,8
Demanda Exterior*	0,3	0,7	-0,2	-2,7	-0,9
Oferta:					
Agricultura	0,0	-5,3	-0,2	6,3	5,0
Indústria	2,4	2,1	-5,2	-23,8	-3,6
Construcció	3,2	1,7	-6,6	-27,5	-11,0
Serveis	1,9	2,2	-3,2	-21,3	-9,8

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Segons l'Idescat, entre els mesos de juliol a setembre, el PIB de Catalunya va caure un 9,1% interanual, amb un augment intertrimestral del 15,7%. Així, la contracció de l'economia catalana és lleugerament més profunda que la de l'economia espanyola o europea.

Destaca la forta caiguda de tots els sectors d'activitat. Encara que cal destacar, que les branques amb major pes a l'economia catalana, com alimentació, química o productes farmacèutics, han recuperat pràcticament el nivell de producció previ a la crisi.

14

Catalunya: PIB per components i sectors					
Taxa de variació interanual	T32019	T42019	T12020	T22020	T32020
PIB	2,0	1,3	-5,4	-21,2	-9,1
Agricultura	-3,7	-3,5	-3,2	-2,9	-2,0
Indústria	-0,3	-0,4	-4,1	-19,4	-8,2
Construcció	1,0	-0,5	-7,7	-28,0	-7,6
Serveis	2,8	1,7	-5,3	-20,5	-9,3

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Quant als indicadors de més curta freqüència, s'aprecia una clara recuperació en la segona meitat de l'any, que es produeix a partir de nivells mínims sense precedents registrats en la primera, quan l'economia va estar pràcticament paralitzada per diverses setmanes a causa de les severes restriccions imposades per a contenir la situació sanitària derivada de la COVID-19.

Amb la desescalada de l'estiu l'activitat econòmica es va recuperar, però també es constata que els rebrots de la tardor, i les mesures corresponents per a la seva contenció en l'àmbit de la mobilitat, estan minvant el ritme sostingut de la recuperació, afectant més negativament al sector de serveis, en tant les restriccions afecten directament l'activitat en l'hostaleria, la restauració, l'oci o el transport, per exemple.

L'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, va caure un 13,8% anual al mes de setembre, xifra molt similar a la dels mesos de juliol i agost, encara que representa un repunt en relació al pic del mes d'abril quan la contracció va aconseguir un 41,5%. Destaca la forta reducció d'aquest indicador en l'hostaleria (-48,4%). Per part seva, l'índex general de volum de negoci del sector serveis a Catalunya va caure un 5,5%, similar a la mitjana del conjunt d'Espanya (-5,3%).

D'altra banda, al setembre, la xifra de negocis de la indústria es va contreure un 6,1% anual en la sèrie corregida per a Espanya, la qual cosa implica una recuperació respecte als mesos previs encara que per sota dels nivells de l'any passat. En aquest sentit, cal esmentar, que l'evolució de la xifra de negocis de la indústria presenta una recuperació més ferma que la de serveis, la qual s'ha mantingut estable en els últims mesos. A Catalunya, l'índex general de xifra de negocis va baixar un 5,5% (mitjana del conjunt d'Espanya: -3,3%).

L'índex de producció industrial (corregit d'efectes estacionals i de calendari) va registrar un descens de 3,4% anual per al conjunt d'Espanya al setembre, la qual cosa implica una millora en comparació amb les caigudes del segon trimestre. A Catalunya, l'índex general va augmentar un 0,8% (mitjana del conjunt d'Espanya: -0,6%).

En relació al comerç, les vendes minoristes (índex general corregit d'efectes estacionals i de calendari), es van reduir un 2,7% anual a l'octubre, a Espanya, encara que respecte al mes anterior van augmentar lleugerament, un 0,2%. El comerç *online* presenta un increment anual del 43,3% i una variació positiva de 7,1% respecte a setembre. A Catalunya, les vendes al detall (índex general) van baixar un 3,5% en termes anuals (Espanya: -2,4%).

Quant a l'activitat turística, en l'acumulat al mes d'octubre, van arribar a Espanya uns 17,9 milions de visitants, és a dir, un 86,6% menys que en igual període de l'any anterior. Catalunya –amb 3,7 milions de visitants, representant el 21% del total– va registrar una disminució de 78,5% anual.

Per part seva, fins a octubre, la despesa total dels turistes internacionals va descendir un 77,3% respecte en igual període de 2019, aconseguint els 18.577 milions d'euros a Espanya, enfront dels 81.839 acumulats a octubre de l'any passat. Catalunya va representar el 18,9% del total de despesa, és a dir, 3.512 milions d'euros, la qual cosa implica una caiguda de 81,8% en termes anuals.

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS per a Espanya, ha tornat a baixar per quart mes consecutiu, aconseguint els 48,5 punts, per sota del nivell del mes d'abril que va ser el més baix de la sèrie. A l'octubre, l'indicador de situació actual es troba en els 28,2 punts i el d'expectatives en els 68,8. A curt termini, els consumidors mostren un nivell molt baix de confiança amb la situació actual, tota vegada, que més positiu enfront de les expectatives. Segons el CIS, "*des de febrer d'enguany el ICC ha disminuït un 43,4%, amb un descens del 62,8% de l'Índex de Situació Actual i una pèrdua del 27,9% en l'Índex d'Expectatives. En aquests moments, tant el ICC com la valoració de la situació actual i les expectatives tenen valors molt similars als obtinguts al 2012 i primers mesos del 2013 i també als quals es van donar al 2008 i principis del 2009, que són els valors més baixos de la sèrie fins al moment*".

En relació a les previsions per a l'economia espanyola, l'FMI en el seu informe de Consulta de l'Art. IV per a Espanya del mes de novembre, assenyala:

"La pandèmia de COVID-19 ha afectat profundament l'economia i la societat d'Espanya, després de cinc anys de fort creixement generador d'ocupació. Al primer semestre de l'any, Espanya sofria la major contracció (12,8%) entre les grans economies avançades. La magnitud de la caiguda reflecteix l'escala de la propagació dels contagis, que va exigir mesures estrictes de confinament, i les característiques estructurals que fan que l'economia sigui més vulnerable davant disruptcions, com el gran predomini de petites i mitjanes empreses, la importància del turisme i l'ús generalitzat dels contractes temporals. La relaxació gradual de les mesures de confinament va insuflar una mica de vida a l'activitat durant l'estiu, però la gravetat de la segona onada de contagis és preocupant".

En aquest sentit, l'FMI "preveu que l'activitat es contregui aproximadament un 12% al 2020, i que es recuperi parcialment al 2021 en aproximadament un 7%. La recuperació depèn d'un fort repunt del consum privat i un increment substancial de la inversió pública finançada principalment amb fons anticipats pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència de la UE".

"Els directors van subratllar la urgència d'abordar les vulnerabilitats del sector empresarial. Van recomanar prioritzar el suport de capital focalitzat en les empreses viables, amb una estratègia de sortida ben dissenyada."

Així mateix l'FMI destaca la fortalesa del sistema financer espanyol, que ha contribuït a mitigar l'impacte de la crisi, però posa en relleu que la pandèmia ha agreujat les ja altes disparitats socioeconòmiques a Espanya.

Per part seva, la Comissió Europea, estima que el PIB d'Espanya es contraurà un 12,5% enguany, per a després expandir-se un 5,5% al 2021. Com a resultat, el nivell d'activitat a la fi del 2022 es projecta un 3% inferior al nivell del 2019. Les previsions de la Comissió per a Espanya, no obstant això, no tenen en consideració el paquet de mesures anunciades pel Govern per al 2021 amb finançament del Fons de Recuperació i Resiliència, que podria tenir un impacte positiu significatiu en el creixement econòmic dels pròxims anys.

Així mateix l'OCDE projecta una evolució del PIB per a Espanya que implica un creixement del 5% al 2021 i del 4% al 2022. L'organisme assenyala que les restriccions localitzades per a fer front al virus i els seus efectes en sectors com el turisme minvaran la recuperació a Espanya en tant no es disposi d'una vacuna efectiva. Recomana, a més, mantenir un enfocament flexible en relació a les mesures per a ajudar a les empreses i treballadors en el transcurs de la pandèmia, enfocant les ajudes fiscals als qui més el necessitin.

L'OCDE estima que al fort repunt del tercer trimestre li seguirà una contracció en el quart, degut a aquest efecte advers de les noves mesures de contenció en l'activitat econòmica. La recuperació serà gradual i incompleta.

Quant a les recomanacions per a Espanya, l'OCDE apunta:

"A curt termini, el suport de les polítiques a aquells directament afectats per les noves mesures de contenció ha de continuar. Al mateix temps, ha de promoure's la formació dels treballadors amb jornada reduïda per a millorar la seva perspectiva de trobar un nou treball en sectors i empreses en expansió. Els serveis públics d'ocupació haurien d'enfortir el suport individualitzat, mitjançant l'ajuda d'eines d'elaboració de perfils, per a facilitar la millora de les habilitats dels treballadors i millorar adequació al mercat laboral. Una prolongació de la crisi pot portar a la insolvència a empreses viables".

Quant trigaran les economies europees a recuperar els nivells de PIB precrisi? Situación en relació al últim trimestre de 2019												
	T12020	T22020	T32020	T42020	T12021	T22021	T32021	T42021	T12022	T22022	T32022	T42022
Alemanya	-2,0	-11,5	-5,4	-4,8	-4,4	-3,0	-2,0	-1,3	-0,8	-0,3	0,2	0,7
Espanya	-5,2	-22,1	-12,0	-12,2	-11,6	-9,0	-7,1	-5,3	-4,5	-4,0	-3,5	-3,1
França	-5,9	-18,9	-5,9	-6,8	-6,3	-4,7	-3,3	-2,5	-2,1	-1,5	-1,0	-0,5
Itàlia	-5,5	-17,8	-7,8	-7,9	-7,8	-6,5	-5,4	-4,5	-3,8	-3,3	-2,9	-2,4
Eurozona	-3,7	-15,1	-6,6	-6,7	-6,2	-4,5	-3,2	-2,3	-1,8	-1,3	-0,9	-0,5
Unió Europea	-3,3	-14,3	-6,4	-6,4	-5,8	-4,2	-2,9	-2,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,2

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Comissió Europea.

Finalment, tenint en compte l'evolució de la pandèmia fins ara i la gestió de la mateixa pels diferents països, es pot aproximar el menor o major encert del disseny discrecional de cada conjunt de mesures considerant el temps que cada economia trigarà a recuperar el nivell de PIB d'abans del COVID-19.

Per a això, es pren com a referència l'últim trimestre del 2019 i les estimacions de creixement trimestral del PIB de cada país en un horitzó de dos anys. Es té així, per a cada trimestre, la variació respecte al nivell precrisi, és a dir, l'últim trimestre de 2019. D'aquesta manera, l'economia alemanya, per exemple, va arribar a estar al segon trimestre d'enguany un 11,5% per sota de la situació precrisi, actualment ha recuperat part de la caiguda, en trobar-se un 5,4% per sota del nivell de PIB del quart trimestre de l'any passat. A curt termini, Alemanya serà l'única gran economia d'Europa que recuperarà totalment el nivell d'activitat econòmica, concretament, al tercer trimestre del 2022 (0,2% sobre el PIB de T42019). En el cas d'Espanya, també es pronostica una recuperació, però incompleta, ja que al quart trimestre del 2022 estarà un 3,1% per sota del nivell precrisi.

Aquestes diferències en les trajectòries de les economies europees a curt termini, s'expliquen fonamentalment per dues raons, els respectius punts de partida i els marges d'actuació, d'una banda, i per un altre, el disseny del paquet de mesures de política econòmica d'urgència i la seva implementació.

LA RELLEVÀNCIA DEL *TIMING* DE LES AJUDES ECONÒMIQUES PER A PAL·LIAR LA CRISI DE LA COVID-19 (INFORME SOBRE ESTABILITAT FINANCERA DEL BANC CENTRAL EUROPEU)

En l'últim Informe d'Estabilitat Financera publicat pel BCE al novembre, s'analitza l'impacte del conjunt de mesures fiscals, monetàries i prudencials adoptades pels diferents països per a fer front a la COVID-19.

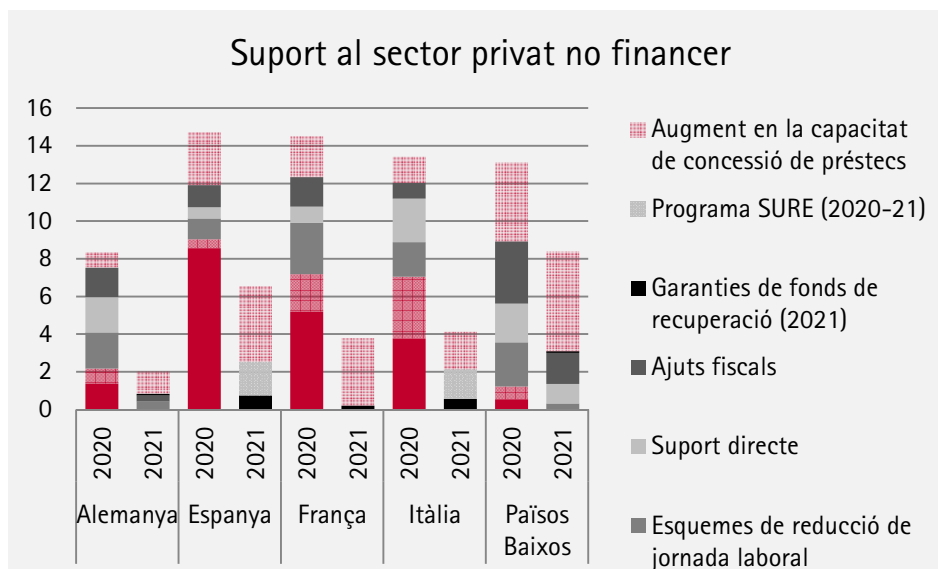
Es destaca que la combinació de les mesures ha fet més per limitar la materialització dels riscos entre empreses i famílies que cada política considerada individualment. Això es deu al fet que, no sols és important l'adopció d'una o d'altra mesura concreta, sinó també la seva oportunitat i com es combini juntament amb altres per a explotar adequadament la complementarietat entre aquestes.

És a dir, que les diferències entre països quant a les mesures de política econòmica d'urgència adoptades no sols radica en les mesures en si, sinó en el disseny de la seva implementació: quin serà el paquet de mesures, quant durarà i com serà l'esquema de la seva (progressiva) eliminació.

"Les mesures de política monetària han donat suport a l'oferta de crèdit a l'economia real i assegurat condicions favorables de finançament. Al mateix temps, les polítiques fiscals han ajudat a cobrir necessitats urgents de liquiditat i han estabilitzat la demanda agregada. Al seu torn, això ha recolzat l'estabilitat financera en evitar que moltes empreses i llars incompleixin amb els seus préstecs. Finalment, l'alliberament de requeriments prudencials ha ajudat els bancs a transmetre el suport fiscal a l'economia real en mantenir el crèdit en la recessió i ha facilitat la transmissió de l'estímul de política monetària".

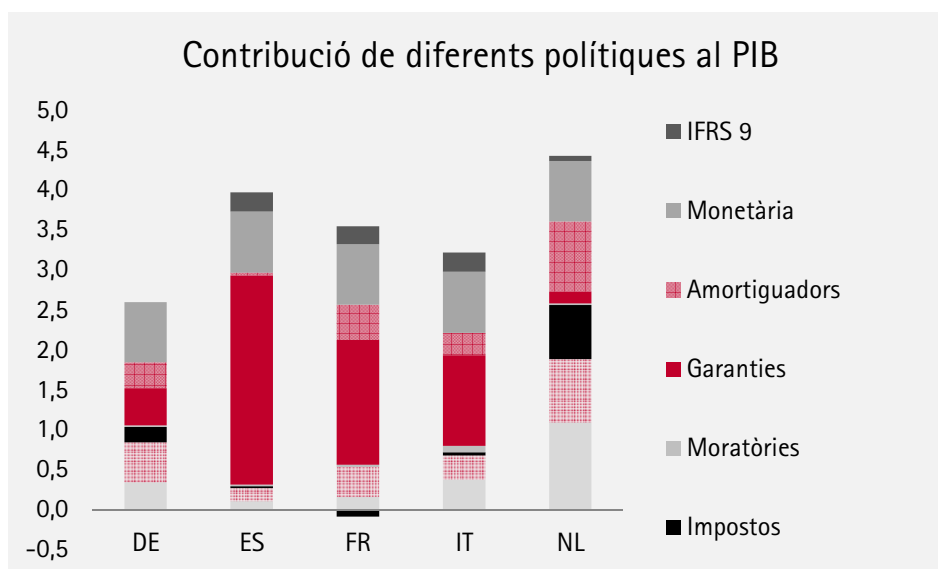
L'anàlisi de referència es concentra en les cinc economies més grans de l'Eurozona, a saber: Alemanya, França, Itàlia, Països Baixos i Espanya. Entre aquests països, l'escala i combinació de mesures varien substancialment. Si bé hi ha moltes característiques comunes en les respostes polítiques, existeixen notables diferències en la magnitud, l'impacte econòmic estimat i els calendaris d'eliminació actualment prevists de les diverses mesures d'ajuda.

Els autors estimen que, per a les cinc majors economies de la zona euro, al 2020, les transferències a l'economia real per part de les autoritats fiscals ascendiran al 8% del PIB. Al 2021, s'espera un suport addicional del 2% del PIB.

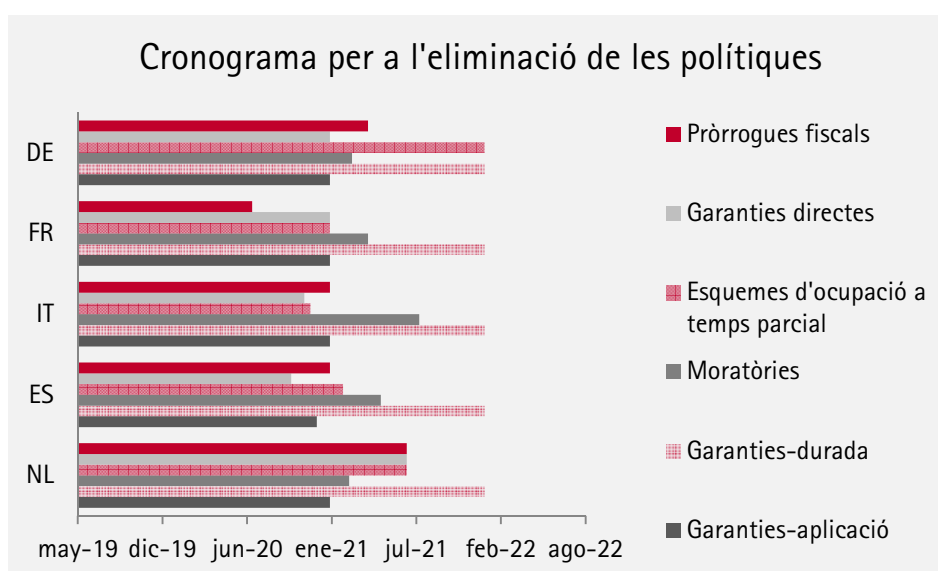
En conjunt, les mesures de política promulgades milloraran l'evolució de l'economia, en tant que els autors calculen que l'impacte serà de més de 3 punts percentuals tant per al 2020 com per al 2021, en comparació amb el nivell del PIB sense mesures de suport.

De l'estudi, es desprèn que una gran part de l'alleujament, tant per a les llars com per a les empreses, es relaciona amb les polítiques fiscals, laborals i de suport temporal. Al 2020, les mesures que permeten la suspensió temporal dels pagaments per part de les empreses (desgravació fiscal, moratòries i plans de treball a jornada reduïda) o la liquiditat en condicions més avantatjoses (suport directe) exerceixen un paper clau a Alemanya, Itàlia i els Països Baixos. Per part seva, els préstecs garantits a empreses són d'especial importància a Espanya i França. Les garanties també estimulen la demanda agregada; aquest mecanisme funciona amb retard, la qual cosa significa que el major efecte podria aconseguir-se al 2021. La recent prolongació dels esquemes de treball de jornada reduïda en diversos països també ajudarà a sostenir la demanda agregada i el creixement al 2021.

Segons els autors, la combinació dels efectes de les polítiques es posa de manifest, per exemple, en el fet que, sense polítiques prudencials, la contribució mitigadora dels esquemes de garantia en relació al PIB a finals del 2021 seria prop d'1 punt percentual menor. Les contribucions de les polítiques prudencials són més evidents a Espanya i Itàlia, on els matalassos de gestió són relativament més petits i s'haurien vist erosionats per més pèrdues a mesura que la pandèmia hagués tingut un impacte econòmic més fort.

Posar fi a les mesures de manera abrupta podria provocar "efectes de penya-segat" en els ingressos de les llars i les empreses en 2021. La terminació simultània de les mesures de política podria desencadenar un canvi prolongat a la baixa en la senda de recuperació. Les principals fonts de possibles "efectes de penya-segat" són les reduccions en els esquemes de treball per jornada reduïda, les subvencions directes i el suport fiscal, la qual cosa reflecteix la seva rellevància per a mantenir els ingressos i, per tant, les despeses a nivell de llars i empreses.

En definitiva, aquest estudi apunta a la necessitat de compensar adequadament les necessitats a curt termini per a mantenir el suport al teixit productiu i a les famílies, alhora que es gestionen els riscos a mitjà termini de la durada d'unes certes ajudes.

I en aquest sentit, des de Foment, considerem que el quid de la gestió de les polítiques econòmiques d'urgència davant la pandèmia, radica en el ritme d'implementació de les ajudes. Tant en la seva introducció oportuna, per a ajudar les empreses a travessar problemes de liquiditat o de solvència a causa de les restriccions sanitàries, com en la seva correcta retirada, el ritme de la qual haurà d'adequar-se a l'evolució de la situació conjuntural. Les ajudes i incentius no han d'eliminar-se molt ràpid ni mantenir-se indefinidament. El disseny del paquet de mitjanes és molt important, i caldrà tenir en compte que l'estalvi fiscal d'avui pot constituir un dèficit major demà.

En un context com l'actual, davant un rebrot de la crisi sanitària, amb la corresponent afectació econòmica, haurà de graduar-se de nou un conjunt de mesures addicionals, com les preses per altres països, tant en el primer confinament com actualment enfront de les fortes restriccions d'activitat

per motius de salut pública, que s'assenyala àmpliament en l'Informe de Conjuntura en el qual es troba aquest *focus*.

LA IMPORTÀNCIA DE LA INVERSIÓ PÚBLICA EN LA RECUPERACIÓ ECONÒMICA

La crisi econòmica derivada de la Covid-19 ha obligat als governs d'arreu del món a prendre mesures d'urgència de gran calibre en el molt curt i mitjà terminis.

Tot i això, al parlar de mesures econòmiques, no només cal centrar-se en el curt termini, que en una crisi d'aquesta magnitud es converteix en essencial, sinó que també cal posar les llums llargues i pensar a llarg termini. A l'hora de dissenyar mesures per al llarg termini, no només cal pensar en com salvar l'economia ara, sinó en les implicacions que les decisions que prenem avui tindran en el futur.

La inversió pública ha estat una de les principals vies que l'FMI ha defensat per a la recuperació econòmica, especialment pensant en la inversió pública en infraestructures donat el seu efecte multiplicador i la seva capacitat de reduir les desigualtats a partir de transformacions estructurals.

Segons el FMI, posar les llums llargues significa que els governs han de preparar les seves economies per a una reobertura segura i exitosa; dissenyar polítiques per crear llocs de treball i impulsar l'activitat econòmica i facilitar la transformació a economies més resistents, inclusives i més ecològiques. La despesa en infraestructures digitals serà essencial per donar suport al distanciament social i reduir la esletxa digital que exacerba les disparitats en l'accés a la informació, l'educació i les oportunitats laborals.

En economies avançades, on els tipus d'interès s'acosten al límit inferior efectiu, l'augment de la inversió pública de qualitat pot tenir un impacte important en l'ocupació i l'activitat, pot incentivar la inversió privada i absorbir l'excés d'estalvi privat sense provocar un augment dels costos d'endeutament.

22

Fins i tot amb el distanciament social, hi ha 4 passos que els governs han de seguir, d'acord amb el FMI, si volen que la inversió pública sigui eficaç i de ràpida implementació: (1) invertir immediatament en el manteniment de les infraestructures existents; (2) revisar i reiniciar projectes prometedors que es van endarrerir en la preparació o implementació; (3) accelerar els projectes en curs per dur-los a bon port en els propers dos anys; i (4) començar a planificar immediatament nous projectes alineats amb les prioritats post crisi.

(1) Invertir immediatament en el manteniment de les infraestructures existents

La raó principal per la qual augmentar la inversió en manteniment durant una crisi és important: els projectes de manteniment són relativament petits, de curta durada i sovint són menys complexos.

Resulta encara més atractiu invertir en manteniment durant l'actual pandèmia, ja que un menor ús de la infraestructura fa que el manteniment sigui menys molest que en temps normals.

Més enllà del manteniment, l'actual pandèmia crea una necessitat urgent de projectes més reduïts i de menor durada. Aquests projectes inclouen tant una adaptació física com un major accés a les tecnologies digitals.

El manteniment contribueix a preservar els importants guanys econòmics derivats de la inversió en infraestructures: alleuja el desgast dels actius, manté la qualitat del servei, contribueix a la prevenció de perills i limita els residus, ajudant així el medi ambient. El fet de no realitzar un manteniment rutinari ara, també augmentarà els costos més endavant, ja que els actius es deprecien més ràpidament.

Tan mateix, el manteniment de les infraestructures sovint es troba estructuralment infrafinançat. En moltes economies avançades, els actius d'infraestructura necessiten reparacions i s'acosten al final de la seva vida útil. Per altra banda, en els països emergents, garantir un flux constant de despesa en manteniment serà clau per assolir els ODS en infraestructures.

Per invertir eficientment en projectes de manteniment a curt termini, els governs haurien d'identificar primer on romanen les necessitats més urgents.

Cal una preparació integrada dels pressupostos de capital i de despeses corrents, amb una perspectiva a mitjà termini, per evitar desajustos entre els actius de la infraestructura i les seves necessitats de manteniment. Els projectes de manteniment de capitals s'han de seleccionar i prioritzar com a part de l'estratègia d'inversió pública dels països.

- (2) Revisar i reiniciar projectes prometedors que es van endarrerir en la preparació o implementació.

Prioritzar i reiniciar projectes actius contribuiria a la introducció oportuna d'un estímul d'inversió pública. Això idealment requeriria d'un sistema ben coordinat per controlar activament els projectes, diferenciant segons la mida, complexitat i etapa del projecte.

Per exemple, seria el cas del desenvolupament de les Rodalies de Renfe.

- (3) Accelerar els projectes en curs per dur-los a bon port en els propers dos anys.

Els governs haurien de preparar una sèrie de projectes detingudament avaluats que es puguin seleccionar, finançar i implementar en els propers 24 mesos.

Una revisió independent de projectes, comunicada de manera transparent, redueix la probabilitat que s'aprovin projectes de baixa qualitat. S'han de difondre els criteris de selecció; els governs haurien de buscar rellevància estratègica, viabilitat i assequibilitat i preparació per a la implementació.

Exemples: Línia 9 del metro de Barcelona; la connexió entre els FGC de l'eix Llobregat amb els FGC de l'eix Vallès amb la L-8 (Plaça Espanya – Gràcia); entre d'altres.

- (4) Començar a planificar immediatament nous projectes alineats amb les prioritats post crisi.

Com a exemples tindriem, la inversió en infraestructures que s'orienten al creixement sostenible, com les millores per garantir el subministrament d'aigua; la promoció de la infraestructura per permetre el vehicle elèctric i la seva connexió; etc.

Per a més exemples, recomanem llegir el nostre informe sobre les necessitats de Catalunya en infraestructures: "Projectes d'infraestructures econòmiques i socials finançables amb fons europeus Next Generation EU"¹.

Els governs també haurien de tenir en compte les noves prioritats de desenvolupament derivades de la crisi de la COVID-19.

Les opcions del projecte haurien de donar protagonisme a les inversions que redueixen la probabilitat o l'impacte de crisis futures i afavoreixen la digitalització. Com que el desenvolupament de projectes d'inversió pública sol durar molts anys, la planificació hauria de començar ara.

Per altra banda, les estimacions empíriques mostren que la inversió pública pot tenir un impacte important sobre el creixement del PIB i l'ocupació durant períodes d'elevada incertesa. A les economies de mercat avançades, el multiplicador fiscal arriba a superar el 2 en dos anys. Incrementar la inversió pública un 1% del PIB en aquestes economies crearia 7 milions de llocs de treball directament, i entre 20 i 33 milions de llocs de treball en total, si es consideren els efectes macroeconòmics indirectes.

La inversió pública té el potencial d'afavorir el creixement i la creació d'ocupació mitjançant les habituals interrelacions macroeconòmiques. La inversió pública té multiplicadors a curt termini més grans que el consum públic, els impostos o les transferències. Sovint s'ha estimat que els multiplicadors de la inversió pública a mig o llarg termini són superiors a 1,0. No obstant això, aquests resultats no estan garantits. Les condicions macroeconòmiques (alts nivells de deute públic, restriccions d'oferta, incertesa aguda, balanços d'empresa dèbils) i la qualitat de les inversions realitzades afecten la seva dimensió. Els multiplicadors tendeixen a ser majors en països menys oberts al comerç, ja que la baixa propensió a la importació redueix la pèrdua de guanys de la demanda envers altres països. Els multiplicadors també són majors en recessions i en països amb règims de tipus de canvi fixos o on els bancs centrals han assolit el seu límit inferior efectiu.

L'atracció d'inversions privades és particularment forta en les indústries crítiques per a la resolució de la crisi sanitària (comunicacions i transports) o per a la recuperació (construcció i fabricació), però hauria d'anar acompanyada de polítiques complementàries per fer front a les altes restriccions de palanquejament i liquiditat per empreses privades, així com mitigar l'estancament secular i l'estalvi.

Les noves inversions en salut, habitatge social, digitalització i protecció del medi ambient posarien les bases d'una economia més resilient i inclusiva. Aquests serien els objectius amb els plans tractores de *Next Generation EU*.

¹ Els fons europeus Next Generation EU: una oportunitat històrica per reduir el dèficit d'infraestructures a Catalunya: <https://www.foment.com/fons-europeus-next-generation-eu-oportunitat-historica-reduir-deficit-infraestructures-catalunya/>

Els resultats suggereixen que la demanda reacciona fortament als xocs d'inversió pública, possiblement perquè assenyalen el compromís d'un govern amb el creixement i l'estabilitat. Augmentant la confiança, és probable que un impuls de la inversió pública afavoreixi la inversió de les empreses.

No obstant això, es requereix d'una alta eficiència i una bona qualitat institucional per obtenir beneficis tan significatius de la inversió pública.

Com a contrapès d'aquest efecte, les restriccions d'efectiu i els alts nivells de palanquejament corporatiu derivats de l'impacte econòmic advers de la pandèmia podrien reduir el multiplicador fiscal.

La provisió de liquiditat a les empreses i un sistema eficaç de resolució del deute que inclogui un marc de reestructuració simplificat no sols ajudaria a preservar la capacitat productiva a llarg termini de l'economia, sinó que també reforçaria la capacitat de la política fiscal per a combatre la recessió. Aquest mecanisme funcionaria amb més força si el suport estigués dirigit a empreses vulnerables però viables.

Així mateix, és important considerar quins sectors es beneficiaran més d'un augment de la inversió pública i quin tipus d'inversió pública és més eficient per estimular la inversió privada.

Mantenir la qualitat dels projectes i obtenir els dividends de creixement previstos a llarg termini requereixen una planificació i preparació sòlides del projecte, la propietat dels projectes per part del país i una estratègia que no amplii massa, ni massa ràpidament, la inversió pública.

De mitjana, més d'un terç dels recursos dedicats a la infraestructura pública es perden per ineficiències. L'evidència sobre els beneficis del creixement a llarg termini d'un increment (scale-up) ampli i durador de les inversions és mixta/variada.

A més, els ràpids increments de la inversió pública comporten el risc d'incentivar la corrupció.

Una altra de les principals preocupacions és que els projectes realitzats en períodes de ràpida ampliació (scale-up) s'han trobat amb menys èxit en la consecució dels objectius previstos. Les limitacions de capacitat d'absorció i els colls d'ampolla de l'oferta poden inflar els costos i endarrerir la implementació i finalització del projecte.

La bona planificació del projecte i la qualitat de les polítiques i les institucions són importants per als resultats del projecte. Els països amb una millor gestió de la inversió pública tenen més probabilitats d'implementar els projectes a temps i dins de pressupost.

La capacitat dels països per implementar projectes de qualitat de manera oportuna serà essencial si es vol que la inversió pública impulsi el creixement i creï llocs de treball tant a curt com a llarg termini.

Així mateix, la creació d'ocupació serà un criteri essencial per decidir la dimensió i composició de qualsevol estímul fiscal. L'experiència suggereix que els paquets de mesures fiscals tenen un impacte

significatiu sobre la intensitat laboral. En poques paraules, aquesta augmenta a mesura que disminueixen els ingressos del país.

A les economies avançades, la intensitat laboral sembla ser major per a la inversió verda que per a la inversió tradicional. A curt termini, les infraestructures d'energia neta són molt intensives en mà d'obra. Encara que les inversions ecològiques ofereixen clars guanys per al benestar global, aquestes no tenen efectes distributius directes, especialment en països amb baixos ingressos.

Tot i que la creació de llocs de treball és un objectiu crític en aquesta crisi, ha d'haver-hi un equilibri entre la qualitat i la quantitat de llocs de treball.

L'escalfament global és potser la crisi més important que s'acosta i amenaça el nostre planeta, així com els nivells de vida a tot el món. Per respondre a aquesta amenaça, la inversió en adaptació és urgent.

La generació de llocs de treball formals d'alta qualitat serà més difícil si l'adaptació a la pandèmia requereix canvis permanents en l'assignació sectorial de la força de treball, ja que aquests canvis exacerbarien (incrementarien) els desajustos de competències entre els aturats i els llocs de treball que s'ofereixen.

Dues qüestions clau són: quins sectors s'han de prioritzar i quin nivell de suport financer es podria obtenir de la comunitat internacional.

Per tal que la pandèmia disminueixi i es mantingui la recuperació global, serà indispensable l'accés universal a les vacunes o tractaments COVID-19 a baix cost.

No es pot pas oblidar que cal desenvolupar urgentment la infraestructura digital per mitigar l'efecte de la crisi de la COVID-19 sobre l'economia i el capital humà. De cara al futur, el ràpid progrés tecnològic transformarà les estructures econòmiques i socials. Les millores en la infraestructura digital seran essencials per aprofitar aquests canvis, enfortir la capacitat de govern i adaptar les economies a les disrupcions que la revolució tecnològica podria comportar, com la polarització de rendes. La despesa en infraestructura digital també proporciona una oportunitat per augmentar els ingressos del govern i generar llocs de treball.

A Espanya, hem vist com la tendència evolutiva del nivell d'inversió pública ha passat de xifres mitjanes al voltant del 5% del PIB a finals de la dècada passada, a tan sols un 2,1% l'any 2019 i amb una previsió del 2,6% l'any 2020. És a dir, en només una dècada el nivell d'inversió pública s'ha reduït a més de la meitat. Evidentment, aquesta davallada es deu a l'impacte de la Gran Recessió del 2008 en les finances públiques, però des d'aleshores, amb prou feines s'ha recuperat unes dècimes.

Tal i com es pot observar a la taula, la inversió pública mitjana als països de la Unió Europea i de la Zona Euro, també va patir una davallada amb la crisi passada, però a diferència d'Espanya, pràcticament ja ha recuperat els nivells anteriors.

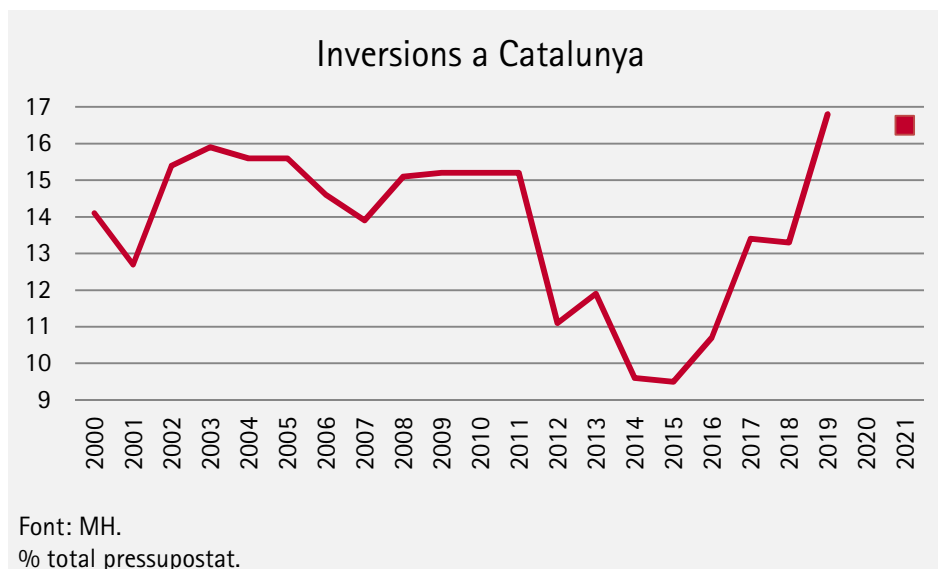
Inversió Pública (% del PIB, 2001- 2022)

	Mitjana de períodes de 5 anys							Previsió Tardor 2020			Previsió Primavera 2020	
	2001-05	2006-10	2011-15	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2020	2021
Bèlgica	2,1	2,1	2,5	2,4	2,4	2,6	2,6	2,7	2,8	2,7	2,4	2,3
Alemanya	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Estònia	5,0	5,7	5,4	4,6	5,7	5,3	5,0	5,5	5,9	6,2	5,6	5,5
Irlanda	3,8	4,2	2,1	1,9	1,8	2,0	2,3	2,6	2,7	2,7	2,7	2,6
Grècia	5,4	5,1	3,2	3,6	4,5	3,3	2,5	3,2	4,1	3,9	2,1	3,6
Espanya	4,1	4,7	2,7	2,0	2,0	2,2	2,1	2,6	2,4	2,4	2,3	2,2
França	3,9	4,0	3,8	3,4	3,3	3,4	3,7	3,9	3,9	3,8	4,0	3,7
Itàlia	3,0	3,3	2,6	2,3	2,2	2,1	2,3	2,6	2,7	2,7	2,6	2,6
Xipre	3,7	3,6	2,7	2,5	2,7	4,9	2,4	1,9	1,9	1,9	1,7	1,9
Letònia	2,6	5,3	4,9	3,6	4,6	5,6	5,0	5,7	5,1	5,1	5,2	4,9
Lituània	1,4	4,9	3,9	3,0	3,2	3,2	3,1	3,9	3,5	2,6	3,5	3,6
Luxemburg	5,1	4,2	4,0	3,9	4,1	3,9	4,0	5,2	4,9	4,8	5,1	4,6
Malta	4,1	2,9	3,2	2,5	2,4	3,2	3,9	4,9	5,1	5,0	4,7	4,4
Països Baixos	4,0	4,0	3,7	3,5	3,4	3,4	3,4	3,7	3,7	3,8	3,6	3,7
Àustria	2,6	3,1	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	3,3	3,4	3,3	3,2	3,2
Portugal	4,5	3,9	2,5	1,5	1,8	1,8	1,9	2,5	2,9	3,0	2,3	2,3
Eslovènia	3,8	4,7	4,5	3,1	3,1	3,7	3,8	4,5	5,8	6,0	4,1	4,1
Eslovàquia	3,5	3,6	4,2	3,4	3,4	3,7	3,6	3,9	3,6	4,0	3,7	3,6
Finlàndia	3,7	3,6	4,0	4,1	4,1	4,2	4,3	4,8	4,7	4,4	4,8	4,6
Zona Euro	3,2	3,4	2,9	2,6	2,6	2,7	2,8	3,1	3,2	3,1	3,1	3,0
Bulgària	3,5	4,9	4,6	2,7	2,3	3,1	3,4	4,2	4,1	3,9	3,7	3,7
Txèquia	5,2	5,2	4,3	3,2	3,3	4,1	4,4	4,8	5,0	4,8	4,6	4,6
Dinamarca	2,8	3,1	3,7	3,8	3,4	3,4	3,2	3,5	3,5	3,5	3,6	3,3
Croàcia	6,0	5,6	3,8	3,3	2,8	3,5	4,3	5,2	6,1	6,4	4,3	4,2
Hongria	4,2	3,9	4,6	3,2	4,5	5,8	6,1	6,3	5,8	5,4	5,8	5,7
Polònia	2,9	4,7	4,9	3,3	3,8	4,7	4,3	4,6	4,6	4,6	4,3	4,2
Romania	3,1	5,9	4,8	3,7	2,6	2,7	3,5	4,4	4,1	4,5	3,3	4,0
Suècia	4,1	4,3	4,4	4,4	4,6	4,9	4,9	5,1	5,0	5,0	5,2	5,1
Unió Europea	3,2	3,5	3,1	2,8	2,8	2,9	3,0	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2
Regne Unit	2,3	2,9	2,7	2,6	2,7	2,7	2,8	3,0	3,2	3,2	3,0	3,0
Japó	4,7	3,7	3,8	3,7	3,7	3,8	3,9	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3
Estats Units	3,8	4,0	3,5	3,2	3,2	3,2	3,5	3,8	3,5	3,1	3,9	3,6

Font: Comissió Europea

Pel que fa a la inversió d'Espanya a Catalunya, el volum de la inversió destinada per l'Estat arriba a la xifra de 1.999,3 M€, és a dir, el 16,5% del total de la inversió regionalitzable. Aquest percentatge es lleugerament inferior al pressupostat l'any 2019 (16,8%), però segueix la línia d'aquest mateix pressupost en que les inversions públiques (essencialment infraestructures) a Catalunya, superen el seu pes en població, però no arriben al seu nivell de PIB respecte del conjunt estatal.

Cal afegir, tanmateix, que aquesta assignació inclou aproximadament 200 M€ que corresponen a la consignació (pagament de 4 anys) derivada de la Sentència del Tribunal Suprem del 2 de novembre del 2017, que fallà a favor de la Generalitat de Catalunya, per un import de 759 M€ ja convinguts a la Comissió Bilateral referent al Pressupost de 2008.

Tal i com defensa el *Consejo Económico y Social de España* en el seu informe "*La inversión pública en España: Situación actual y prioridades estratégicas*", es necessari donar un nou impuls a la inversió pública per evitar l'estancament econòmic, per reforçar la cohesió social i la vertebració territorial, per augmentar el potencial de creixement a llarg termini del benestar de la ciutadania, i mobilitzar i orientar la inversió privada cap als àmbits que resulten estratègics per aconseguir-ho.

28

Per això, consideren que les Administracions Públiques han d'augmentar l'estret marge fiscal del que avui disposen, el que planteja la necessitat de: augmentar la eficàcia recaptatòria del sistema tributari; incloure una regla d'or de la inversió en les normes europees d'estabilitat pressupostària que permeti finançar, mitjançant deute públic, inversions de provada rendibilitat social que estiguin alineades amb les prioritats estratègiques de la Unió Europea; i aprofitar al màxim les oportunitats que ofereixen els fons i instruments financers europeus.

Així mateix, consideren que cal reorientar la inversió pública per poder afrontar de manera racional, equilibrada i justa les transformacions sistèmiques que plantegen els desafiaments tecnològic i ecològic, fet que exigeix prioritzar la inversió en actius intangibles com l'educació i l'R+D+i.

A més, a l'hora d'analitzar els processos inversors, prioritzar els àmbits d'actuació i articular les corresponents polítiques, els poders públics haurien d'adoptar una visió ampla de la inversió pública que inclogui la inversió en capital humà, capital natural, capital institucional, i col·laboració públic-privada.

Per últim, defensen que aquest enfortiment institucional exigeix, en tot cas, la realització d'avaluacions rigoroses ex ante i ex post de les inversions sobre la base dels principis d'eficàcia,

eficiència i equitat, un terreny amb ample marge de millora. A més, es precis desacoblar les inversions estratègiques dels cicles polítics i econòmics.

En definitiva, la inversió pública s'erigeix com a clau per a la recuperació econòmica a llarg termini arrel de la crisi generada per la Covid-19.

Cal doncs fer entendre als estats la seva importància i la necessitat urgent d'actuació en la matèria. Aquesta inversió ha de centrar-se en la millora dels sistemes sanitaris i educatius, incentivar la inversió privada, la transformació cap a economies més resilients, digitalitzades, inclusives i sostenibles, i, sobretot, en la creació de llocs de treball. En aquest sentit, en destaca la inversió en infraestructures, especialment pel seu efecte multiplicador i la seva capacitat de reduir les desigualtats a partir de reformes estructurals.

Tot això precisa d'una alta eficiència i una bona qualitat institucional que permeti identificar quins sectors s'han de prioritzar i garanteixi una bona gestió dels projectes i la seva eficàcia.

L'IMPACTE DE LA CRISI DEL COVID-19 EN LES EMPRESES ESPANYOLES (INFORME DEL BANC D'ESPANYA)

Aquest mes de desembre, el Banc d'Espanya ha publicat la informació anual de la *Central de Balances Integrada*, per a unes 800.000 empreses i amb un 50% de la informació corresponent a l'any 2019. A més, es disposa de la *Central de Balances Trimestral*, amb un menor nombre d'empreses participants i de major grandària, però amb una disponibilitat més pròxima, ja que proporciona informació fins al tercer trimestre d'enguany.

Tal com s'assenyala en l'informe, des dels anys de crisi (2013) s'observa un increment de la rendibilitat ordinària de l'actiu, que ha permès en les empreses, especialment pimes, millores en els ràtios de liquiditat (actius líquids en relació a actius totals). Així mateix es constata un procés de desapalanquejament en tots els segments del teixit empresarial espanyol.

Amb l'aproximació de les dades per al 2020, es poden observar els impactes de la pandèmia en els estats comptables de les empreses informants de la *Central de Balances*, i destaca la caiguda del VAB així com del Resultat Ordinari Net, que afecta de manera diferent segons el sector i la grandària empresarial, sent més negatiu per a les pimes.

Adicionalment, d'acord amb la *Central de Balances Trimestral*, es registra un empitjorament en el segon trimestre respecte al primer, i una lleu millora en el tercer, que es revertirà presumiblement en el quart a conseqüència de les mesures enfront de la segona onada de contagis.

Els ràtios de deute van augmentar arran del descens de l'excedent ordinari, alhora que les empreses van augmentar el seu endeutament per la major necessitat de liquiditat en el context de la COVID-19.

D'altra banda, el Banc d'Espanya realitza en aquest informe una microsimulació amb les seves projeccions macroeconòmiques del mes de setembre de 2020, per a deu sectors d'activitat, projectant-ho a la Central de Balances Integrada de 2019 amb 380.000 empreses, i dos possibles escenaris: un sense efectes negatius permanents i un altre amb.

D'aquesta manera, es presenten les possibles situacions de les empreses i actuacions a realitzar.

Classificació de les empreses amb dificultats financeres i possibles actuacions		
Classificació de les empreses	Definició	Possibles actuacions
Empreses amb pressió financera elevada	No poden pagar els interessos del deute amb els resultats corrents de l'exercici	
a. Empreses solvents	Els seus resultats futurs esperats els permeten amortitzar el seu deute	Donar suport a les rendes, incentius a les entitats financeres per a la concessió de finançament, carències, extensió de terminis
b. Empreses insolvents	Els seus resultats futurs esperats no son suficients per amortitzar el seu deute	
b.1. Empreses insolvents i viables	Els seus resultats futurs esperats son positius, però insuficients per amortitzar el seu deute	Reestructuració del deute per mitjà de quitaments o conversió del deute en accions
b.2. Empreses insolvents i inviables	Els seus resultats futurs esperats son negatius	Liquidació de l'empresa

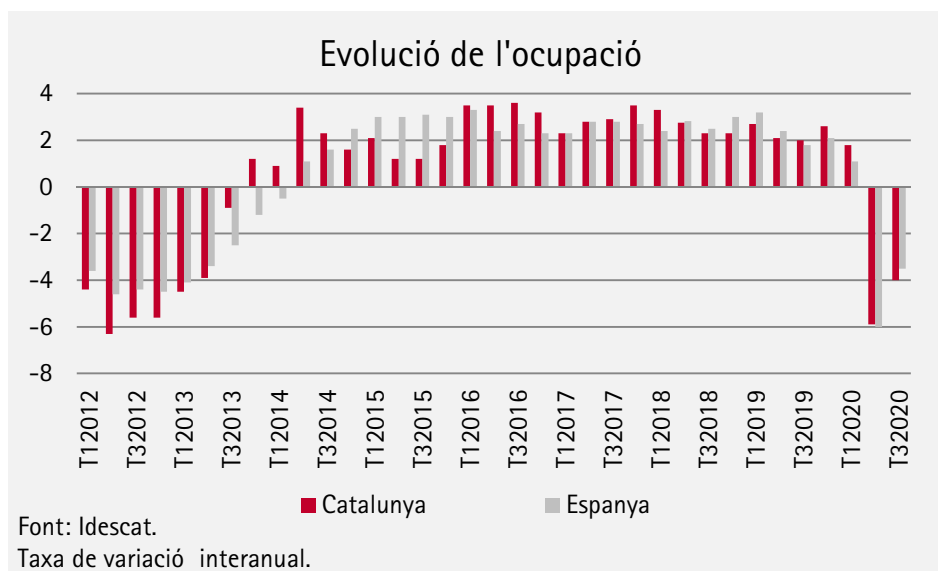
Font: Banc d'Espanya.

Queda de manifest l'augment significatiu de la pressió financera a conseqüència de la crisi de la COVID-19, de forma més pronunciada en pimes i sectors més exposats a les restriccions imposades com a hostaleria, restauració i oci i vehicles de motor. També una deterioració de la situació de solvència de les empreses: augmentarien 4 punts percentuals sense efectes permanents i 8 punts amb efectes permanents.

A la llum de les dades i simulacions d'aquest estudi, resulta necessari articular un pla de mesures de suport directes, que posi fre a l'augment important d'insolvència en el conjunt d'empreses, especialment en els àmbits més afectats assenyalats en l'estudi.

MERCAT DE TREBALL

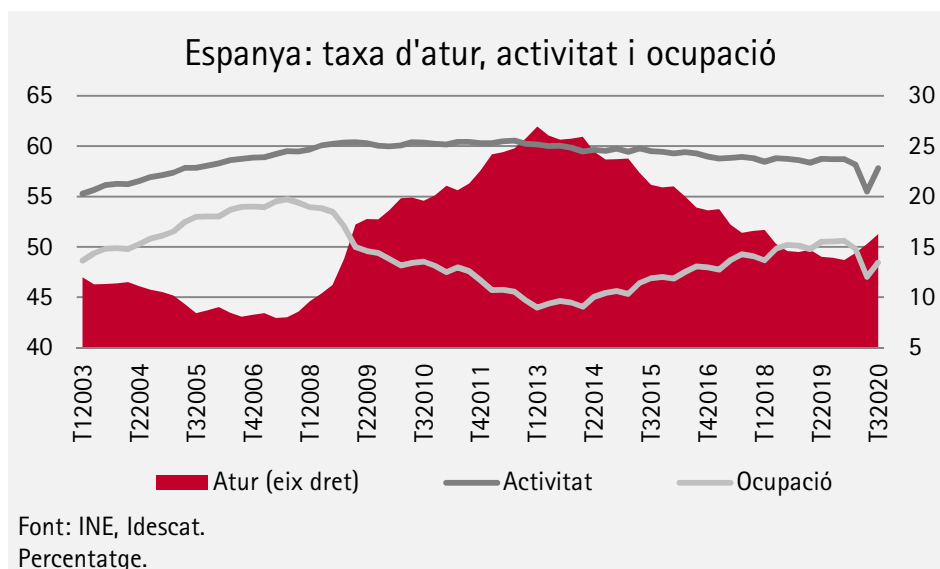
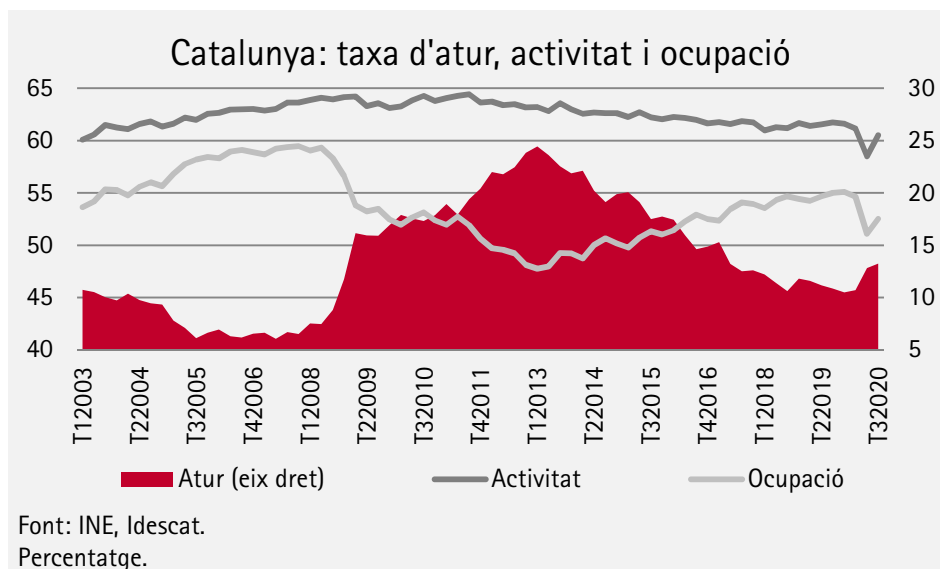
Segons dades de l'EPA del tercer trimestre d'enguany, a Espanya, l'ocupació va pujar en 569.600 persones respecte al trimestre anterior (sense incloure ERTOS), arribant als 19.176.900 persones, la qual cosa implica 697.500 ocupats menys que en igual període de 2019, dels quals tres quartes parts corresponen al sector serveis.

La suspensió o la reducció de jornada dels treballadors afectats per un ERTO, juntament amb la influència d'altres tipus d'absències al treball, es reflecteix en les hores efectives de treball realitzades, que van ascendir un 15,1% respecte al segon trimestre.

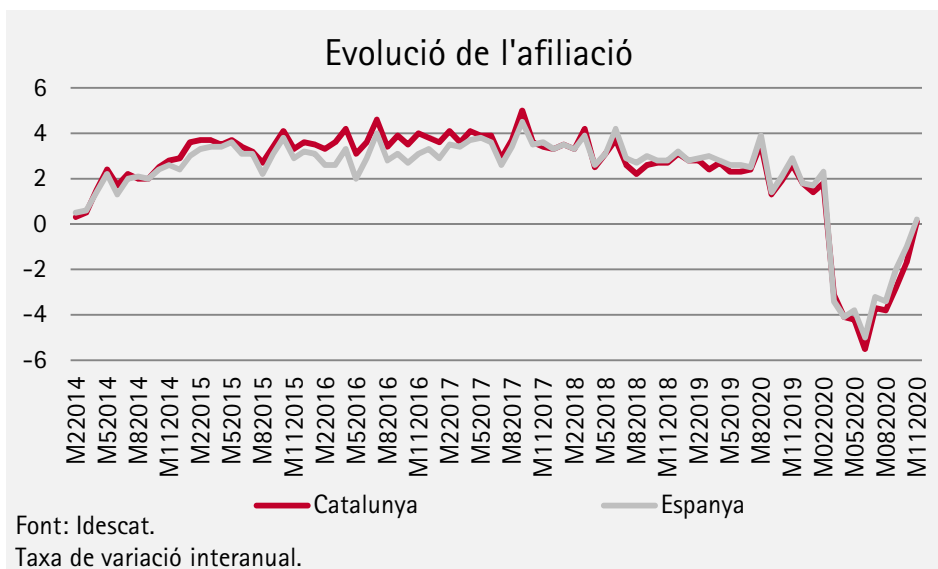
D'altra banda, l'atur va augmentar en 355.000 persones en el tercer trimestre (taxa d'atur del 16,3% i un total de 3.722.900) perquè un gran nombre va passar a l'activitat, a diferència del segon trimestre en el qual el nombre d'inactius es va incrementar significativament. Cal esmentar que 928.700 inactius van passar a l'ocupació i 1.320.500 a l'atur. En aquest sentit, l'INE destaca que "el final del confinament al juny va normalitzant el comportament de la població activa, recuperant-se el nombre d'actius i disminuint, per tant, el de les persones que estan fora del mercat de treball".

A Catalunya, l'ocupació va augmentar en 96.400 persones en el tercer trimestre de l'any, l'atur va créixer en 33.600 i la població activa es va incrementar en 130.100. D'aquesta manera, la taxa d'atur va pujar fins al 13,2%.

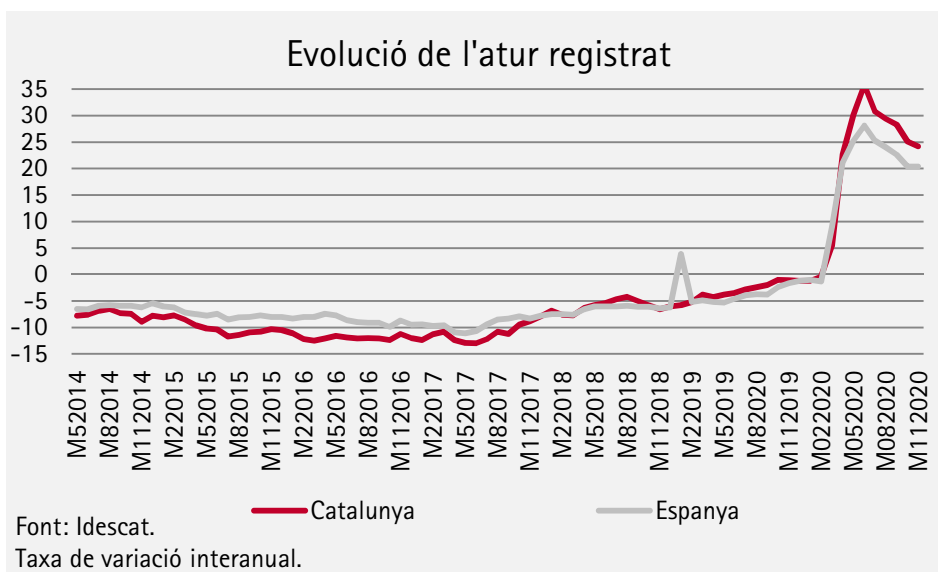

D'altra banda, l'afiliació total a Catalunya es va mantenir pràcticament estable al novembre, amb un lleuger augment del 0,1% interanual. A Espanya, l'increment va ser del 0,2%. La xifra d'afiliació actual ascendeix a 3.378.995 i 19.022.002 persones a Catalunya i Espanya, respectivament.

Cal destacar, que al 30 de novembre, hi ha a Catalunya un total de 196.359 treballadors en ERTO, mentre que en el conjunt d'Espanya la xifra ascendeix a 746.900.

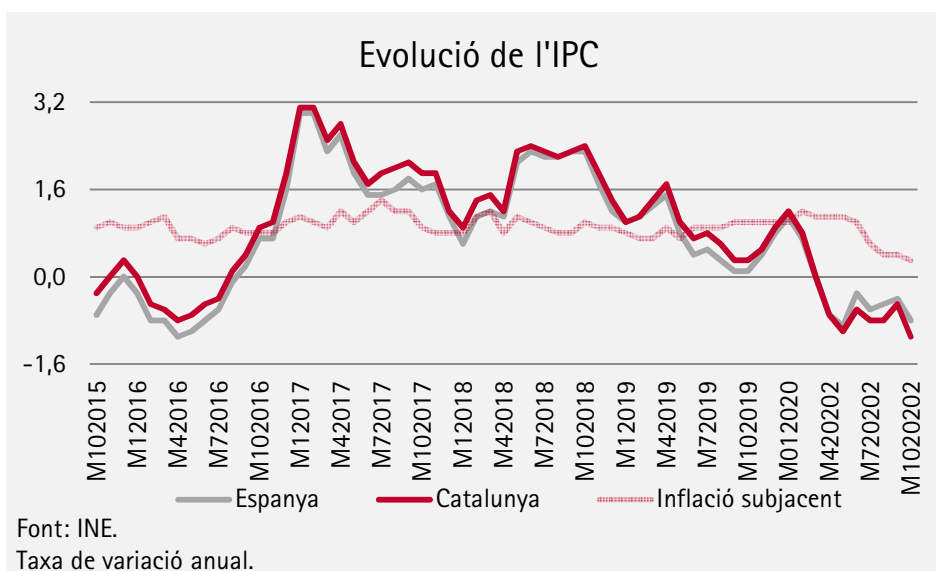

Al seu torn, l'atur registrat va augmentar el mes de novembre un 24,2% interanual a Catalunya i un 20,4% a Espanya, amb la qual cosa el nombre d'aturats registrats a Catalunya aconsegueix 484.748 persones i a Espanya 3.851.312.

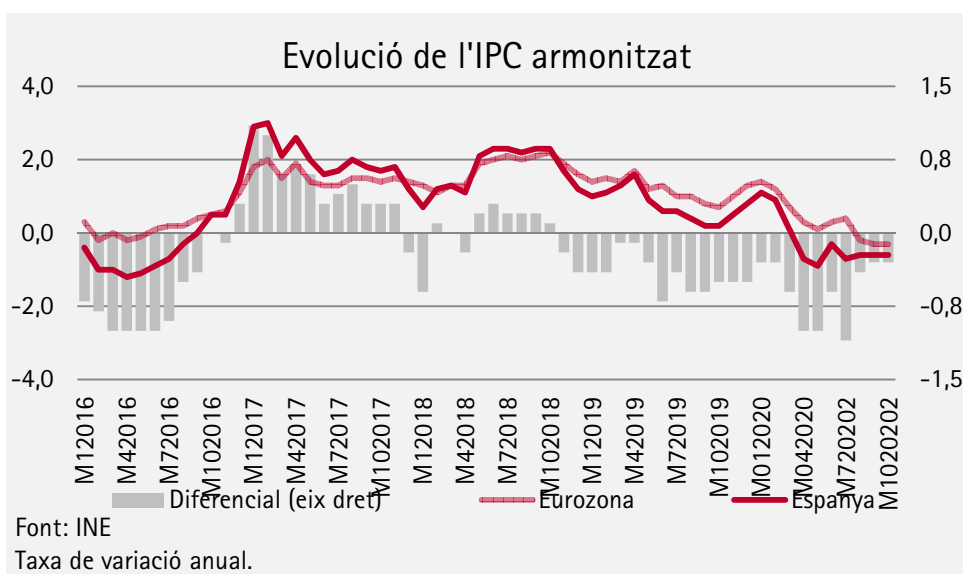
PREUS I FINANÇAMENT

El mes d'octubre, la inflació anual es va situar en el $-0,8\%$ per al conjunt d'Espanya, quatre dècimes inferior a la registrada al setembre, sent el setè registre negatiu consecutiu des del mes d'abril. A Catalunya, la taxa anual de variació dels preus va ser del $-1,1\%$. Cal destacar, que des del mes de febrer la inflació ha disminuït 1,5 punts a Espanya i 1,9 punts a Catalunya.

D'altra banda, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– va disminuir una dècima, fins al $0,3\%$ a l'octubre.

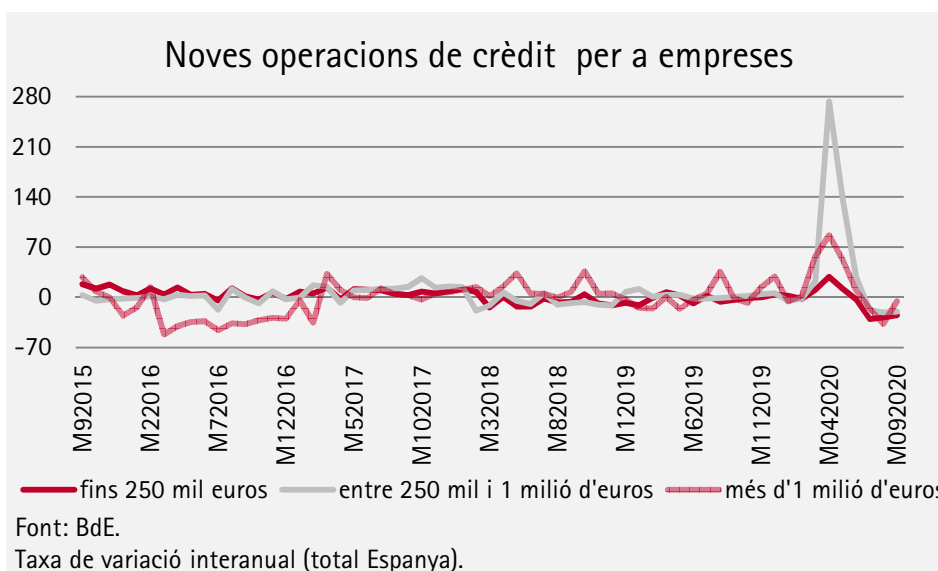
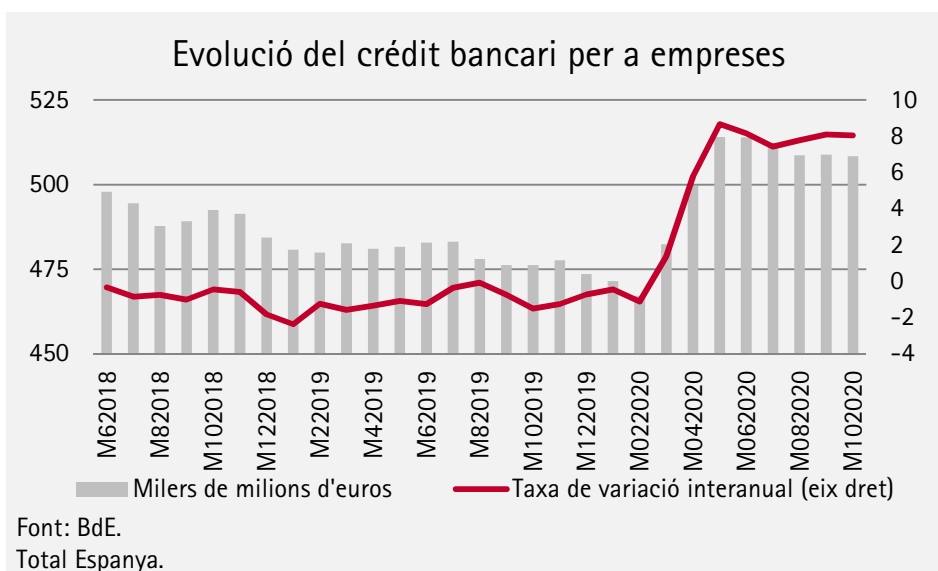
Així mateix, l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– es va situar en el $-0,9\%$, per sota de la inflació de la Unió Monetària ($-0,3\%$).

En el que a finançament del sector privat de l'economia espanyola es refereix, la destinada a llars i ISFLSH va disminuir un 0,4% a l'octubre, tal com és la tendència des del mes de març. El crèdit a l'habitatge es va contreure un 1,3%, mentre que el d'altres destins va augmentar un 2,3%, la qual cosa implica un lleuger repunt en relació als mesos d'estiu. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, els préstecs continuen augmentant a taxes elevades, un 5,0% a l'octubre.

Així mateix les noves operacions de crèdit van començar a contreure's des del mes de juny en tots els trams, després del fort creixement observat el mes d'abril.

Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va ser de 2,73% al setembre i per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser de 1,40%. Per a les llars i ISFLSH, els tipus d'interès dels préstecs van ser de 1,91% per a l'adquisició d'habitatge i de 7,78% per al consum, mentre que per a altres fins la taxa va ser de 3,66%.

SECTOR PÚBLIC

Segons les dades publicades per la IGAE, amb dades acumulades fins al mes de setembre, el dèficit consolidat (sense CCLL) va ascendir al -6,8% del PIB, la qual cosa implica un augment molt considerable enfront del -1,6% respecte a igual període de 2019. L'increment del dèficit fiscal es deu a una reducció dels ingressos de 5,3%, juntament amb una expansió de la despesa de 10,9%.

D'aquesta manera, el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulat fins al mes de setembre de 75.403 milions d'euros, és a dir, gairebé 56.000 milions d'euros més, dels quals aproximadament 31.000 milions correspondrien a la despesa consolidada derivada de la COVID-19: 978 milions de l'Administració Central, 5.275 milions de despesa en sanitat de l'Administració Regional i 24.281 milions als Fons de la Seguretat Social.

Per part seva, els interessos reportats s'han reduït un 10,6% respecte a l'any 2019 i ascendeixen a 18.714 milions d'euros, la qual cosa implica un dèficit primari de 56.689 milions equivalent al 5,1% del PIB.

Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2019	2020	%	2019	2020
Acumulat a finals de setembre					
Administració Central	-9.710	-57.127	488,3	-0,78	-5,17
Estat	-8.276	-56.498	582,7	-0,66	-5,11
Organismes de l'Administració Central	-1.434	-629	-	-0,12	-0,06
Administració Regional	-3.613	2.597		-0,29	0,23
Fons de la Seguretat Social	-6.341	-20.873	229,2	-0,51	-1,89
Sistema de Seguretat Social	-8.342	-7.589		-0,67	-0,69
SPEE	1.892	-13.195		0,15	-1,19
FOGASA	109	-89		0,01	-0,01
Consolidat	-19.664	-75.403	283,5	-1,58	-6,82
Ajuda financera	18	14	-22,2	0,00	0,00
Consolidat sense ajuda financera	-19.682	-75.417	283,2	-1,58	-6,82
PIB utilitzat	1.244.772	1.105.359			

Font: MH.

Per part seva, Catalunya va registrar una capacitat de finançament 848 milions d'euros, enfront del dèficit de 401 milions d'igual període de l'any anterior. La millora del dèficit de Catalunya s'explica perquè els recursos (11,7%) van créixer a un ritme major que les despeses (6,3%).

Operacions no financeres de Catalunya

Acumulat a finals de setembre	Milions d'euros			% del PIB	
	2019	2020	%	2019	2020
Recursos no financers	23.973	26.766	11,7	5,99	7,45
Impostos	10.702	11.720	9,5	2,62	3,09
Impostos sobre la producció i les importacions	1.967	1.419	-27,9	0,56	0,44
Impostos corrents sobre la renda, patrimoni, etc.	8.344	9.953	19,3	1,95	2,55
Impostos sobre el capital	391	348	-11,0	0,11	0,10
Cotitzacions socials	12	11	-8,3	0,00	0,00
Transferències entre AAPP	10.427	12.608	20,9	2,60	3,66
Resta de recursos	2.832	2.427	-14,3	0,76	0,70
Usos no financers	24.374	25.918	6,3	6,68	7,92
Consums intermedis	3.875	4.129	6,6	1,09	1,29
Remuneració d'assalariats	9.307	10.009	7,5	2,68	3,14
Interessos	855	736	-13,9	0,24	0,23
Subvencionis	457	472	3,3	0,10	0,13
Prestacions socials diferents de les transferències en espècie	551	568	3,1	0,13	0,17
Transferències socials en espècie	4.535	4.897	8,0	1,26	1,54
Formació bruta de capital fix	1.424	1.496	5,1	0,39	0,48
Transferències entre AAPP	2.799	3.027	8,1	0,63	0,74
Resta d'usos	571	584	2,3	0,16	0,20
Capacitat (+) o Necessitat (-) de finançament	-401	848	-	-0,70	-0,46
PIB utilitzat	236.633	210.131			

Font: MH.

SECTOR EXTERIOR

Al setembre d'enguany, el saldo del compte turisme, un dels components més importants de la Balança de Pagaments d'Espanya, va passar a ser de 400 milions d'euros, enfront dels 4.600 milions del mateix mes de l'any anterior, la qual cosa constitueix el superàvit més baix per a un mes de setembre de tota la sèrie històrica des de 1993.

El saldo dels comptes corrent i de capital -que determina la capacitat o necessitat de finançament- va ser de 700 milions d'euros, import inferior a l'observat en el mateix mes de 2019 (1.400 milions d'euros). En termes acumulats de 12 mesos, el mes de setembre de 2020, la capacitat de finançament va aconseguir 16.300 milions d'euros, enfront dels 29.700 milions acumulats al setembre de l'any passat.

Balança de pagaments						
Gener-setembre	2019			2020		
Milers de milions d'euros	Ingressos	Pagaments	SalDOS	Ingressos	Pagaments	SalDOS
Compte corrent:	382,1	363,8	18,3	298,8	295,0	3,9
Balança comercial i de serveis	325,9	296,6	29,3	251,6	237,8	13,9
Turisme i viatges	57,2	18,6	38,6	14,2	6,0	8,2
Rendes	56,2	67,2	-11,0	47,2	57,2	-10,0
Compte de capital:	3,2	1,0	2,1	2,7	0,6	2,0
Comptes corrent i de capital:	385,2	364,8	20,4	301,5	295,6	5,9
Compte financer:	-	-	14,1	-	-	8,7
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	-1,1	-	-	3,9
Inversions directes	26,9	19,6	7,3	27,2	16,0	11,2
Errors i omissions:	-	-	-6,3	-	-	2,8

Font: Banc d'Espanya.

D'altra banda, les estadístiques d'exportacions de béns assenyalen que, al setembre, les vendes a l'exterior van totalitzar 23.250 milions d'euros al conjunt d'Espanya, la qual cosa representa un augment de 31,6% respecte a agost. Les exportacions del període gener-setembre, que van totalitzar 188.401 milions d'euros, es van reduir un 12,6% interanual.

Les importacions van pujar un 27,5% respecte al mes anterior i, en termes acumulats de gener a setembre, van aconseguir els 199.507 milions d'euros, la qual cosa representa una contracció de 17,2% interanual.

El saldo comercial deficitari va ser de 11.105 milions d'euros en els primers nou mesos de l'any, un 56,4% menor que el de 2019. El dèficit energètic va baixar un 36,0%, mentre que el saldo no energètic, va presentar un balanç positiu de 116 milions d'euros, enfront del dèficit de 7.910 milions d'euros del mateix període de 2019.

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes van disminuir un 5,5% anual al setembre. En el conjunt del període gener-setembre, les exportacions van baixar un 14,1% (47.367 milions d'euros, un 25,1% del total d'Espanya).

Per part seva, les importacions es van reduir un 26,9% anual al setembre. En l'acumulat dels nou primers mesos, les importacions van caure un 21,8% (55.003 milions d'euros, un 27,6% del total

d'Espanya). Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de 7.635 milions d'euros, un 49,7% menor que en igual període de 2019.

Variació anual	Comparativa internacional			
	Setembre		Gener-Setembre	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
2020				
Catalunya	-5,5	-16,7	-14,1	-21,8
Espanya	-0,9	-10,8	-12,6	-17,2
Alemanya	-3,8	-4,3	-11,7	-9,3
França	-6,1	-4,9	-19,1	-15,3
Itàlia	2,1	-6,4	-11,6	-15,3
Zona euro	-2,1	-5,2	-11,2	-11,8
Regne Unit	-1,5	-4,5	-10,5	-11,3
UE-28	-16,5	-0,6	-16,2	-14,4
EUA	-9,5	-0,2	-15,4	-10,0
Xina	9,9	13,2	-0,8	-3,1
Japó	-4,9	-17,4	-14,6	-14,5

Font: MITC.

